

Talousarvio 2027

Taloussuunnitelma 2027-2029

Kunnanhallitus 9.11.2026 § 271
Kunnanvaltuusto 16.11.2026 § 69

SYSMÄ

Sisällysluettelo

YLEISPERUSTELUT 4
TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT 4
YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE JA KUNTIEN TALOUS 4
SYSMÄN KUNNAN STRATEGIA 6
SYSMÄN KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT 10
TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITTELUN PERUSTELUT 13
VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET 16
VUOSIKATTEEN RIITTÄVYYS POISTOIHIN 19
TOIMINTAKATTEEN KEHITYS 19
TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA 20
KUNNAN ORGANISAATIORAKENNE 21
KONSERNIOHJAUS 24
VASTUUT JA PÄÄTÖSVALTUUDET 25
KÄYTTÖTALOUSOSA 26
VAALIT (sitova) 26
KUNNANVALTUUSTO (sitova) 26
TARKASTUSLAUTAKUNTA 27
TILINTARKASTUS (sitova) 27
KUNNANHALLITUS (sitova) 27
YLEIS- JA HALLINTOPALVELUT (sitova) 28
ELINVOIMA- JA MAASEUTUPALVELUT (sitova) 29
VAUVARAHAKOKONAISUUDEN KEHITTÄMINEN 29
JOUKKOLIIKENNEKOKONAISUUS 30
TAPAHTUMAT UUDELLE TASOLLE JA KOHTI VISITSYSMÄÄ 30
KULTTUURI-INDENTITEETTI JA TUNNETTUUS 31
SÄHKÖISET ULKO- JA SISÄNÄYTÖT, OPASTEET VALTATIEN VARTEEN 31
MURAALI 31
200 LITRAA SAHTIA-ELOKUVAN HYÖDYNTÄMINEN SYSMÄ-MARKKINOINNISSA 32
VIIKINKIAARRE 32
VESISTÖMATKAILUN KEHITTÄMINEN 33
KYLÄT KUKKIMAAN 33

SUJUVAMPI JA TOIMIVAMPI TORIN KÄYTTÖ ... 33
TYÖLLISYYDENHOITO JA MAAHANMUUTTO ... 334
LOMITUSPALVELUT (sitova) ... 37
MAA- JA METSÄTILAT (sitova) ... 40
KAAVOITUS (sitova) ... 40
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO (sitova) ... 41
HYVINVOINTIVALIOKUNTA ... 42
SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (sitova) ... 42
KOULUTOIMI (sitova) ... 43
VARHAISKASVATUS (sitova) ... 46
KUNNAN VAPAA-AIKATOIMI (sitova) ... 46
TOIMINTAYMPÄRISTÖVALIOKUNTA ... 51
TEKNINEN HALLINTO (sitova) ... 52
YMPÄRISTÖNHOITO (sitova) ... 53
YMPÄRISTÖNSUOJELU ... 53
KIINTEISTÖT (sitova) ... 54
LIIKELAITOKSET (sitova) ... 55
VESIHUOLTOLAITOS ... 55
YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSVALVONTA (sitova) ... 56
JÄTEHUOLTO (sitova) ... 57
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ ... 59
INVESTOINTIOSA ... 60
TULOSLASKELMAOSA ... 61
RAHOITUSOSA ... 62

YLEISPERUSTELUT

TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE JA KUNTIEN TALOUS

Suomen talous toimii vuonna 2026 ympäristössä, jossa talouskasvu on edelleen vaatimatonta, julkinen velka kasvaa ja kansainvälinen epävarmuus heikentää sekä valtion että kuntien talouden näkymiä. Turvallisuuspoliittiset jännitteet, Ukrainan sota, Lähi-idän pitkittyneet konfliktit ylläpitävät epävarmuutta maailmanlaajuisesti. Kansainväliset kriisit ovat lisänneet kustannuspaineita, heikentäneet yritysten toimintaympäristöä ja kasvattaneet talouden ennakoimattomuutta. Samalla kohonnut kustannustaso rasittaa kotitalouksien ostovoimaa, vaimentaa kulutuskysyntää sekä hidastaa investointeja ja talouskasvua.

Inflaatio on selvästi hidastunut vuosien 2022-2024 poikkeuksellisen korkeista lukemista, mutta hintavakauden saavuttaminen on edelleen haasteellista. Geopoliittiset jännitteet ja energiamarkkinoiden epävarmuus ylläpitävät edelleen hinnannousupaineita erityisesti energian, liikenteen ja logistiikan kustannuksissa. Vuonna 2026 kuluttajahintojen nousun arvioidaan olevan lähellä kahta prosenttia, mikä merkitsee huomattavaa hidastumista aiemmista vuosista, mutta samalla inflaatio säilyy edelleen lähellä Euroopan keskuspankin keskipitkän aikavälin 2 prosentin tavoitetta. Korkotason vakautuminen tukee talouden elpymistä, mutta investointi- ja kulutuskysyntä ovat edelleen herkkiä kansainvälisen toimintaympäristön muutoksille.

Valtiovarainministeriön syksyn 2026 ennusteen mukaan Suomen BKT kasvaa vuonna 2026 noin 1,6 % ja vuonna 2027 noin 1,8 %. Talouskasvua tukevat erityisesti puolustusinvestoinnit, datakeskushankkeet, energiasiirtymään liittyvät investoinnit sekä kotitalouksien vähitellen vahvistuva ostovoima. Kasvu jää kuitenkin eurooppalaisessa vertailussa melko vaatimattomaksi. Pitkään jatkunut heikko tuottavuuskehitys, väestön ikääntyminen, alhainen syntyvyys ja työvoiman saatavuushaasteet rajoittavat Suomen talouden kasvupotentiaalia myös tulevina vuosina.

Työllisyystilanne vaikuttaa suoraan sekä valtion että kuntien verotuloihin. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan työllisyys heikkenee vielä vuonna 2026 ja työttömyysaste on yli 10 % ennen tilanteen asteittaista paranemista vuodesta 2027 alkaen. Heikko työllisyyskehitys näkyy kuntien suurempina työttömyydestä aiheutuvina kustannuksina ja alueiden elinvoima kehittyy hitaammin. Erityisesti muuttotappiokunnissa työikäisen väestön väheneminen lisää taloudellisia haasteita, kun paineet palvelurakenteiden uudistamiseen kasvavat ja samalla ikääntyvän väestön palvelutarpeet lisääntyvät.

Valtiovarainministeriön julkaisemassa virkapuheenvuorossa 7.10. painotettiin, ettei nykyisellä kunta- ja tehtävärakenteella voida jatkaa vaan kuntien määrän on vähennyttävä. Uudistus tehtäisiin lainsäädännöllä ja tehtäville säädettäisiin järjestämiskriteerit ja niiden hoitamiseksi vaadittaisiin tietty väestöpohja. Joitakin tehtäviä voitaisiin siirtää hyvinvointialueille tai valtiolle, ellei niiden rakennetta saada kestäväksi. Taloudeltaan erityisen vaikeassa asemassa olevia kuntia voitaisiin yhdistää ilman valtuuston tahtoa. Valtiovarainministeriö myöntää sen, että

yhdistymisen taloudelliset hyödyt jäävät tutkimusten mukaan pieniksi ja hyödyt syntyvät lähinnä hallinnosta.

Kuntatalouden näkymiä varjostaa myös valtiontalouden pitkäaikainen alijäämäisyys. Julkisen talouden tasapainottamistarve näkyy kunnille kohdistuvina valtionosuusleikkauksina ja kasvavina tehokkuusvaatimuksina. Hallituksen kuntatalousohjelmaan sisältyvä 75 miljoonan euron valtionosuusvähennys sekä indeksijarrut pienentävät kuntien tuloja aikana, jolloin kustannustaso jatkaa nousuaan. Kuntien taloudellinen liikkumavara kapenee erityisesti niissä kunnissa, joissa väestömäärä vähenee ja verotulopohja heikkenee.

Yksi tulevien vuosien merkittävimmistä uudistuksista on valtionosuusuudistus, jonka voimaantulosta ei ole mitään tarkempaa tietoa. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa järjestelmää ja vastata paremmin kuntien muuttuneeseen tehtäväkenttään hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Samalla uudistus aiheuttaa kuntien välillä huomattavia tulonjakovaikutuksia. Erityisesti muuttotappiokunnissa seurataan tarkasti, kuinka väestötekijät, saavutettavuus ja muut laskentaperusteet vaikuttavat tulevaisuuden valtionosuuksiin.

Kuntatalouden näkökulmasta kiinteistövero säilyy merkittävänä tulonlähteenä kunnille, sillä sen tuotto kertyy ainakin toistaiseksi kokonaisuudessaan kunnille. Aiemmin valmistelussa ollut kiinteistöverouudistus, jonka tavoitteena oli päivittää rakennusten ja maapohjien verotusarvot nykyisiä markkina-arvoja paremmin vastaaviksi, ei ole edennyt toteutukseen, eikä sen jatkamisesta ole tehty päätöksiä. Tämän vuoksi nykyinen kiinteistöverojärjestelmä säilyy toistaiseksi ennallaan, eikä kuntien veropohjaan ole odotettavissa uudistuksesta aiheutuvia muutoksia lähivuosina.

Lisäksi kuntien vastuulle siirtyneet työvoima- ja elinkeinopalvelut ovat lisänneet kuntien taloudellista riskiä. Vuoden 2025 TE-uudistuksen jälkeen kuntien vastuu työttömyyden hoidosta ja työttömyysetuuksien rahoituksesta kasvoi merkittävästi. Mikäli työllisyyskehitys jää odotettua heikommaksi, kunnille voi muodostua huomattavia lisäkustannuksia. Toisaalta onnistunut työllisyyden hoito vahvistaa kuntien verotuloja, vähentää työmarkkinatukimenoja ja parantaa alueiden elinvoimaa.

Investointipaineet pysyvät monissa kunnissa korkeina. Koulujen, päiväkotien, liikuntapaikkojen ja muun infrastruktuurin korjausvelka on kasvanut useiden vuosien ajan. Samalla vihreä siirtymä, energiainvestoinnit, sähköverkkojen vahvistaminen ja digitalisaatio luovat uusia investointitarpeita. Vaikka korkotaso on vakautunut korkeampien korkovuosien jälkeen, investointien rahoittaminen edellyttää edelleen tarkkaa taloussuunnittelua ja velkamäärän hallintaa.

Myös kuntien kiinteistöomaisuus muodostaa kasvavan taloudellisen haasteen. Väestökehityksen eriytyessä osa kunnista joutuu ylläpitämään vajaakäytöllä olevia rakennuksia samalla, kun toisilla alueilla tarvitaan uusia investointeja kasvavan väestön palveluihin. Kuntien onkin yhä kriittisemmin arvioitava palveluverkkoaan ja kiinteistöomaisuuden tarkoituksenmukaista käyttöä.

Kuntatalouden pitkän aikavälin suurin haaste liittyy kuitenkin väestörakenteen muutokseen. Syntyvyyden lasku, muuttoliike kasvukeskuksiin ja väestön ikääntyminen vähentävät työikäisten määrää ja heikentävät verotulopohjaa erityisesti pienissä ja keskisuurissa kunnissa. Samalla ikääntyvä väestö lisää palveluiden kysyntää esimerkiksi asumisen, liikunnan, kulttuurin ja hyvinvoinnin edistämisen osalta. Kuntien tulevaisuus ratkaistaan yhä enemmän sillä, kuinka ne kykenevät säilyttämään elinvoimansa, houkuttelemaan uusia asukkaita ja yrityksiä sekä sopeuttamaan palvelurakenteensa muuttuvaan väestökehitykseen.

SYSMÄN KUNNAN STRATEGIA
Kunnanhallituksen strategian mukaiset tavoitteet 2026-2036

Strateginen päämäärä	Toimenpiteet (hallintopalvelut)	Mittarit
Vahva asumisen ja yrittämisen kunta *-Yrittämisen ja asumisen edellytysten tukeminen kestävällä kaavoituksella ja toimivilla yhteyksillä.* *-Lomituspalvelut edelläkävijä kuntarajoja ylittävässä yhteistyössä.*	• Perustetaan yrittäjäfoorumi ja järjestetään vähintään 2 tapaamista vuodessa • Otetaan käyttöön yritysvaikutusten arviointi merkittävissä päätöksissä • Toteutetaan *Turvallinen ja vetovoimainen lomittajatyö* -hanke	• Yrittäjäfoorumin tapaamisten lukumäärä vuodessa (tavoite ≥ 2) ja osallistujamäärä/tapaaminen • Yritysvaikutusten arviointien lukumäärä ja osuus merkittävistä päätöksistä, joihin arviointi on liitetty (%) • Sairauspoissaolojen määrä, kyselyt lomitustyöstä, työturvallisuutta parantavien toimintamallien käyttöönotto
Ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas *-Lisääntyvä vapaa-ajan asuminen ja sujuva polku vapaa-ajan asukkaasta vakituiseksi asukkaaksi.* *-Päijänteen luonto- ja vesistömatkailun sekä matkailuelinkeinojen edistäminen edunvalvonnalla, yhteistyöllä ja kaavoituksella.*	• Toteutetaan vuosittainen kampanja vapaa-ajan asukkaiden houkuttelemiseksi vakituisiksi asukkaiksi • Lisätään kunnan matkailukohteiden digitaalista näkyvyyttä (markkinointi ja QR-koodit) • Selvitetään matkailun kehittämisalueet ja päivitetään kaavavaraukset	• Kampanjan tavoittavuus (näyttö-/kontaktikerrat) ja vakituiseksi muuttaneiden vapaa-ajan asukkaiden lukumäärä vuodessa • Digitaalisten kanavien kävijämäärän ja julkaistujen sisältöjen kehitys vuositasolla • Selvityksen valmistuminen sovitussa aikataulussa (kyllä/ei) ja päivitettyjen kaavavarausten lukumäärä
Aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset *-Aktiivista arkea tukevat laadukkaat ja tarpeisiin vastaavat palvelut.*	• Kehitetään osallistavan budjetoinnin toimintamallia • Järjestetään vuosittainen järjestö- ja yhdistysfoorumi • Tuetaan henkilöstön työhyvinvointia liikuntakokeiluin	• Osallistuja-/äänestäjämäärä, jaettavan rahamäärän kehitys • Järjestöfoorumin osallistujamäärä ja mukana olevien järjestöjen lukumäärä • Liikuntakokeiluihin osallistuneen henkilöstön

Strateginen päämäärä	Toimenpiteet (hallintopalvelut)	Mittarit
-Turvallinen kasvunpolku lapsuudesta vanhuuteen. *-Välittävä yhteisö ja osallistava toimintakulttuuri.*	• Vahvistetaan varhaisen tuen toimintamallia	osuus (%) ja työhyvinvointikyselyn tulosten kehitys • Varhaisen tuen toimintamallin käyttöönotto yksiköittäin (kpl) ja sairauspoissaolojen kehitys
Yhdessä tekevä ja kestävä Sysmä *-Tasapainoinen kuntatalous sekä pitkäjänteinen talouden suunnittelu.* *-Kokeileva toimintakulttuuri ja rakentava yhteistyö kunnan uudistumisen valttikorttina.* *-Vastuullinen toiminta luonnon monimuotoisuus huomioiden.*	• Otetaan käyttöön investointien vaikutusten arviointimalli • Toteutetaan palveluiden ja prosessien tehokkuusarviointi • Kehitetään ja toteutetaan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa kunnan tulevaisuuden osaamistarpeet huomioiden • Toteutetaan vuosittain vähintään yksi toiminnan kehittämiskokeilu • Tehostetaan Sysmän neuvottelukunnan toimintaa	• Arviointimallin käyttöönottoajankohta ja sen soveltamisaste investointipäätöksissä (%), käyttäjämäärät • Tehokkuusarvioinnin valmistuminen ja siitä syntyneiden toimenpide-esitysten lukumäärä, eurot/palvelut • Koulutusohjelman piirissä olevan henkilöstön osuus (%) ja koulutuspäivien määrä/henkilö • Toteutettujen kehittämiskokeilujen lukumäärä vuodessa (tavoite ≥ 1) • Neuvottelukunnan kokousten ja aloitteiden lukumäärä

Strateginen päämäärä	Toimenpiteet (Toimintaympäristö)	Mittarit
Vahva asumisen ja yrittämisen kunta *-Yrittämisen ja asumisen edellytysten tukeminen kestävällä kaavoituksella ja toimivilla yhteyksillä.* *-Lomituspalvelut edelläkävijä kuntarajoja ylittävässä yhteistyössä.*	• Varmistetaan käynnissä olevien asunto- ja yritysaluekaavojen eteneminen ja valmistuminen • Edistetään valokuituverkon laajentamista yhteistyössä operaattoreiden kanssa	• Vireillä olevien kaavahankkeiden eteneminen aikataulun mukaisesti (%) ja valmistuneiden kaavojen lukumäärä vuodessa • Valokuituverkon peittävyyden kasvu talouksista/yrityksistä (%-yksikköä vuodessa)
Ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas *-Lisääntyvä vapaa-ajan asuminen ja sujuva polku*	• Kehitetään veneily-, retkeily- ja pyöräreittejä sekä opastusta • Toteutetaan vähintään yksi matkailua tukeva investointi tai kehittämishanke • Kehitetään vierasvenesatamien palvelutasoa	• Uusien/kunnostettujen reittikilometrien ja opastetaulujen lukumäärä, palautekyselyt • Toteutettujen matkailuinvestointien/-

Strateginen päämäärä	Toimenpiteet (Toimintaympäristö)	Mittarit
vapaa-ajan asukkaasta vakituiseksi asukkaaksi. *-Päijänteen luonto- ja vesistömatkailun sekä matkailuelinkeinojen edistäminen edunvalvonnalla, yhteistyöllä ja kaavoituksella.*		hankkeiden lukumäärä vuodessa (tavoite ≥ 1) ● Vierasvenesatamien käyttöasteen ja asiakastyytyväisyyden kehitys sekä palvelutason päivitykset
Aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset *-Aktiivista arkea tukevat laadukkaat ja tarpeisiin vastaavat palvelut.* *-Turvallinen kasvunpolku lapsuudesta vanhuuteen.* *-Välittävä yhteisö ja osallistava toimintakulttuuri.*	● Edistetään vuosittain vähintään kahden liikenneturvallisuutta parantavan kohteen toteutumista	● Toteutettujen liikenneturvallisuuskohteiden lukumäärä vuodessa (tavoite ≥ 2)
Yhdessä tekevä ja kestävä Sysmä *-Tasapainoinen kuntatalous sekä pitkäjänteinen talouden suunnittelu.* *-Kokeileva toimintakulttuuri ja rakentava yhteistyö kunnan uudistumisen valttikorttina.* *-Vastuullinen toiminta luonnon monimuotoisuus huomioiden.*	● Lisätään kunnan arvokkaiden luontokohteiden tunnettuutta ja hyödynnetään niitä aktiivisesti kunnan vetovoimatekijänä ● Toteutetaan vuosittaiset luonnonhoito- ja ennallistamistoimet ● Toteutetaan vuosittain vähintään yksi toiminnan kehittämiskokeilu ● Laaditaan 10 vuoden investointiohjelma	● Luontokohteita esittelevien viestintätoimenpiteiden lukumäärä ja kävijämäärien kehitys kohteilla ● Toteutettujen luonnonhoito- ja ennallistamistoimien lukumäärä ja kohdepinta-ala (ha) vuodessa ● Toteutettujen kehittämiskokeilujen lukumäärä vuodessa (tavoite ≥ 1) ● Investointiohjelman valmistuminen ja valtuuston hyväksyntä (ajankohta)

Strateginen päämäärä	Toimenpiteet (hyvinvointipalvelut)	Mittarit
Vahva asumisen ja yrittämisen kunta *-Yrittämisen ja asumisen edellytysten tukeminen kestävällä kaavoituksella ja toimivilla yhteyksillä.* *-Lomituspalvelut edelläkävijä kuntarajoja ylittävässä yhteistyössä.*	• Tuodaan paikalliset elinkeinot osaksi opetusta (metsä, matkailu, maatalous, vesistö)	• Paikallisia elinkeinoja käsittelevien opetuskokonaisuuksien/vierailujen lukumäärä lukuvuodessa
Ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas *-Lisääntyvä vapaa-ajan asuminen ja sujuva polku vapaa-ajan asukkaasta vakituiseksi asukkaaksi.* *-Päijänteen luonto- ja vesistömatkailun sekä matkailuelinkeinojen edistäminen edunvalvonnalla, yhteistyöllä ja kaavoituksella.*	• Laaditaan ympärivuotinen harrastus- ja tapahtumakalenteri yhteistyössä yhdistysten ja yritysten kanssa	• Tapahtumakalenterin tapahtumien lukumäärä vuodessa ja osallistujamäärien kehitys
Aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset *-Aktiivista arkea tukevat laadukkaat ja tarpeisiin vastaavat palvelut.* *-Turvallinen kasvunpolku lapsuudesta vanhuuteen.* *-Välittävä yhteisö ja osallistava toimintakulttuuri.*	• Ylläpidetään harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä • Lisätään matalan kynnyksen liikunta- ja hyvinvointiryhmiä • Käynnistetään ikäihmisten toimintakykyohjelma • Kehitetään luonto- ja lähiliikuntakasvatusta • Tarjotaan kirjaston kautta maksutonta digiopastusta ja henkilökohtaista digitukea kuntalaisille	• Koulupäivän yhteydessä tarjottavien harrastusryhmien lukumäärä ja osallistuvien lasten/nuorten osuus (%) • Matalan kynnyksen ryhmien lukumäärä ja osallistujamäärän kehitys • Toimintakykyohjelman käynnistymisajankohta, osallistuneiden ikäihmisten lukumäärä ja toimintakykymittareiden kehitys • Luonto- ja lähiliikuntakasvatustuntien/-tapahtumien lukumäärä lukuvuodessa • Digiopastukseen osallistuneiden määrä, asiakastyytyväisyys
Yhdessä tekevä ja kestävä Sysmä	• Toteutetaan vuosittain vähintään yksi toiminnan kehittämiskokeilu	• Toteutettujen kehittämiskokeilujen lukumäärä vuodessa (tavoite ≥ 1) ja kokeiluista syntyneiden pysyvien käytäntöjen lukumäärä

Strateginen päämäärä	Toimenpiteet (hyvinvointipalvelut)	Mittarit
-Tasapainoinen kuntatalous sekä pitkäjänteinen talouden suunnittelu. *-Kokeileva toimintakulttuuri ja rakentava yhteistyö kunnan uudistumisen valttikorttina.* *-Vastuullinen toiminta luonnon monimuotoisuus huomioiden.*		

SYSMÄN KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT

Sysmän kunnan kannalta valtiovarainministeriön valmistelemat kuntien rahoitusta, tehtäviä ja rakennetta koskevat linjaukset voivat merkittävästi vaikuttaa Sysmän kaltaiseen pieneen maaseutukuntaan. Ainakaan vielä ei näitä ole vuodelle 2027 ja todennäköisesti vielä vuodellekaan 2028 tapahtumassa. Merkittävin yksittäinen riski Sysmälle liittyy valtionosuusuudistukseen ja mahdolliseen sote-siirtymäerien poistamiseen. Vuonna 2027 Sysmän saamat valtionosuudet ovat n 3,6 miljoona ja tästä on sote-erien osuus n 3,2 miljoonaa. Mikäli nämä erät poistuisivat täysimääräisesti, olisi niiden vaikutus kunnan tulorahoitukseen huomattava. Valtionosuusuudistuksen yhteydessä on myös käyty keskustelua mallista, jossa nykyistä suurempi osa kuntien verotuloista otettaisiin mukaan tasausjärjestelmään. Sysmän kunnassa vapaa-ajan asumisen suuri määrä tekee kiinteistöverotuotoista kunnalle merkittävän tulolähteen. Tämän vaikutuksen suuruutta ja toteutumista on vaikea tässä vaiheessa arvioida. Valtionosuusuudistuksen kuten myöskään kiinteistöverouudistuksen voimaantulosta ei vielä ole tietoa. Sysmän kunnalla on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa tulorakenteeseensa esimerkiksi veroprosentteja korottamalla.

Vuoden 2027 talousarvio näyttää edelleen ylijäämäiseltä, mutta on selvästi huonompi kuin suunnitelmavuodet 2028-2029. Vuotta 2027 rasittaa kohonneet henkilöstökulut. Sysmän kunnan henkilöstöstä on useampi henkilö eläköitymässä ja talousarviossa varaudutaan uusien työntekijöiden perehdytykseen. Suunnitelmavuosina tilanne tasaantuu henkilöstökulujen osalta. Talousarviovuodelle suunnitellut investoinnit voidaan toteuttaa tulorahoituksella ja aikaisempien vuosien rahavaroilla eikä uuteen lainarahoitukseen ole tarvetta turvautua. Kunta on pystynyt varautumaan tulevaisuuden epävarmuuteen kasvattamalla puskuria. Edellisessä tilinpäätöksessä omien pääomien määrä oli n. 21 miljoonaa euroa ja vuoden 2026 ylijäämäinen tilinpäätös parantaa kunnan vakavaraisuutta edelleen. Vuonna 2027 varaudutaan sijoitusten kasvattamiseen 500 t eurolla.

Osallistuva budjetointi toteutetaan vuonna 2027 jo neljännen kerran. Talousarvioon on varattu sitä varten 30 000 euroa. Osallistuvassa budjetoinnissa kuntalaiset pääsevät mukaan suunnittelemaan, mihin määräraha käytetään sekä tekemään ehdotuksia kunnan investoinneista, palveluista tai muusta yhteistä hyvää tuottavasta toiminnasta. Vuoden 2026 osallistuva budjetointi perustui osittain jo vuonna 2025 saatuihin ehdotuksiin. Niissä painottuivat erityisesti kuntalaisille järjestettävät tapahtumat. Vuonna 2027 kuntalaisten roolia vahvistetaan koko osallistuvan budjetoinnin prosessissa. Kuntalaiset pääsevät mukaan niin ideoimaan ja tekemään ehdotuksia kuin vaikuttamaan toteutettavien kohteiden valintaan. Osallistumisesta tehdään mahdollisimman helppoa ja saavutettavaa.

Sysmän kunnan investoinnit ovat ensi vuonna 1 995 t €. Investoinneissa keskitytään edelleen infran kunnostamiseen. Merkittävimmät investointikohteet ovat Sysmäntien ja Uotintien vesi- ja viemärijohtojen uusiminen sekä Uotintien kadun saneeraus. Ohrasaaren alueen kehittäminen virkistyskäyttöön jatkuu. Ohrasaareen suunnitellaan esteettömän saunan ja wc:n rakentamista.

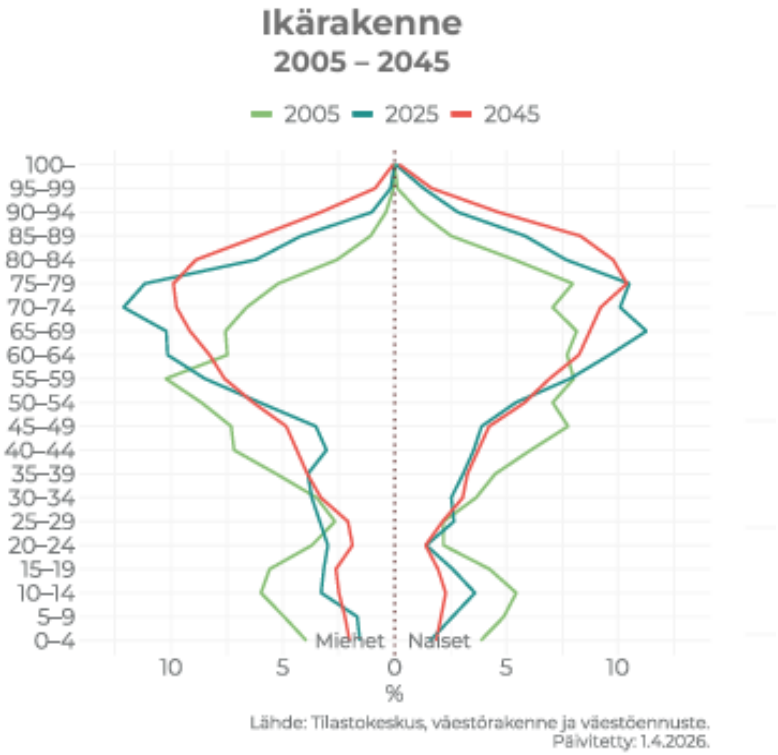
Vuoden 2026 aikana päätettiin, ettei terveyskeskuskiinteistöä yhtiöitetä. Päätöksenteon tueksi kunta selvitti myös markkinoiden kiinnostusta kiinteistön hankkimiseen, mutta kunta ei saanut yhtään kiinnostuksenilmaisua potentiaalisilta ostajilta. Kiinteistön kiinnostavuutta vähensi myös osaltaan Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ilmoitus lopettaa vuodeosaston toiminta vuoden 2027 alusta. Sysmän kunnalle vuodeosaston lakkaaminen merkitsee vuosittaisten vuokratuottojen vähenemistä reilulla 180 t eurolla, mikäli vapautuviin tiloihin ei löydetä uutta vuokralaista.

VÄESTÖ

Sysmän väkiluku oli syyskuussa 3 338 asukasta. Syyskuun tilanteen mukaan kunta on muuttoliikkeen seurauksena menettänyt 5 henkilöä. Luonnollinen väestönlisäys on -46).

Väestön ikääntyminen jatkuu ja vuoteen 2045 mentäessä väestön ikärakenne painottuu 70-79 vuotiaisiin.

TYÖLLISYYS JA TE-PALVELUT

Vuodesta 2025 alkaen te-palvelujen järjestämisvastuu on ollut kunnilla. Sysmän kunta kuuluu Päijät-Hämeen työllisyysalueeseen yhdessä Hollolan, Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Iitin, Kärkölän, Orimattilan ja Padasjoen kanssa. Hollola toimii te-palvelujen vastuukuntana.

Päijät-Hämeen kuntien työllisyyspalveluissa oli syyskuun lopussa 13 657 työtöntä työnhakijaa. Edelliseen vuoteen verrattuna määrä kasvoi 646 työnhakijalla. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,6 prosenttia. Sysmän kunnan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 prosenttia, ollen 110 henkilöä. Vuodeosaston lakkauttaminen voi hetkellisesti lisätä kunnan työttömien työnhakijoiden määrää vuonna 2027.

Työttömien osuus työvoimasta	Työllisyysaste 20–64-vuotiaat	Taloudellinen huoltosuhde
8,6 % (⬆)	72,3 (⬆)	206,9 (⬇)
9/2026	6/2026	2024

TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITTELUN PERUSTELUT

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan talousarvio osana taloussuunnitelmaa on toisaalta valtuuston keskeinen kunnan toiminnan ohjausväline toisaalta kunnan kokonaistaloudellinen suunnitelma. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarvio on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot ja siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Kunnan talousarviovalmistelu perustuu kuntalakiin (410/2015), kunnan hallintosääntöön sekä Kuntaliiton ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausuntoihin ja yleisohjeisiin.

Käyttötalouden ja investointien suunnittelussa huomioidaan edellisen tilikauden toteuma, meneillään olevan tilikauden tilinpäätösennuste sekä arvioidaan mahdollisia palvelutarpeen muutoksia ja niiden vaikutuksia suunnitelmakauden menokehykseen. Tulorahoituksen osalta verotulojen ja valtionosuuksien arvioinnissa hyödynnetään Kuntaliiton ja verohallinnon verotulo- ja valtionosuusennusteita. Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarvio on osa kunnan strategian toteuttamista. Sysmän kunnan strategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.5.2026 § 31 ja on voimassa vuoteen 2036 saakka.

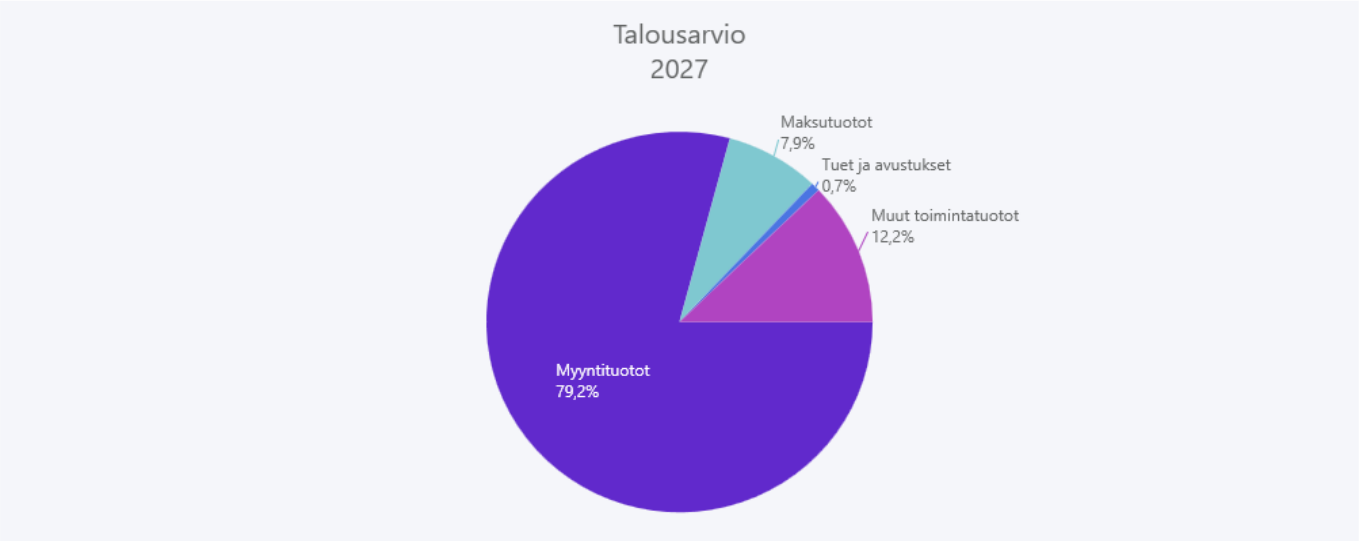
TOIMINTATUOTOT JA -KULUT

SYSMÄ

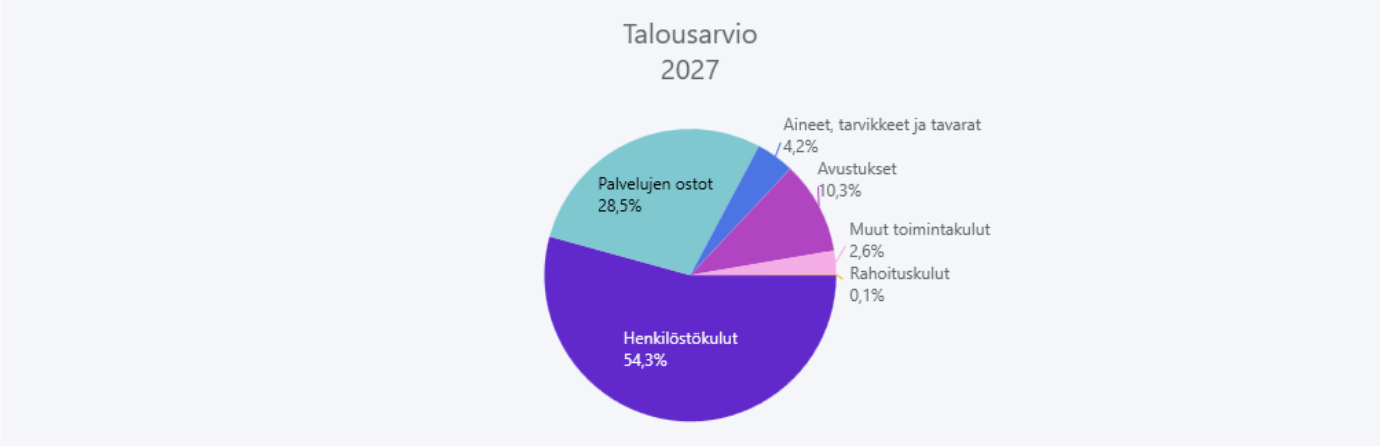
TA - Ympyrä - Tulojakauma

Sysmän kunta

1/1
1.1.2026 - 31.10.2026

		2027 Talousarvio
Myyntituotot	13 327 533	79,2 %
Maksutuotot	1 321 715	7,9 %
Tuet ja avustukset	125 988	0,7 %
Muut toimintatuotot	2 051 357	12,2 %
TOIMINTATUOTOT	**16 826 592**	**100,0 %**
Rahoitustuotot	192 800	1,1 %

	2027 Talousarvio
Palkat ja palkkiot	-11 139 691
Henkilösivukulut	-2 475 154
Henkilöstökulut	**-13 614 845**
Palvelujen ostot	**-7 888 673**
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	**-1 073 255**
Avustukset	**-2 588 620**
Muut toimintakulut	**-1 988 909**
Toimintakulut	**-27 154 302**
Rahoituskulut	-20 100

VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET

VEROTULOT 2027

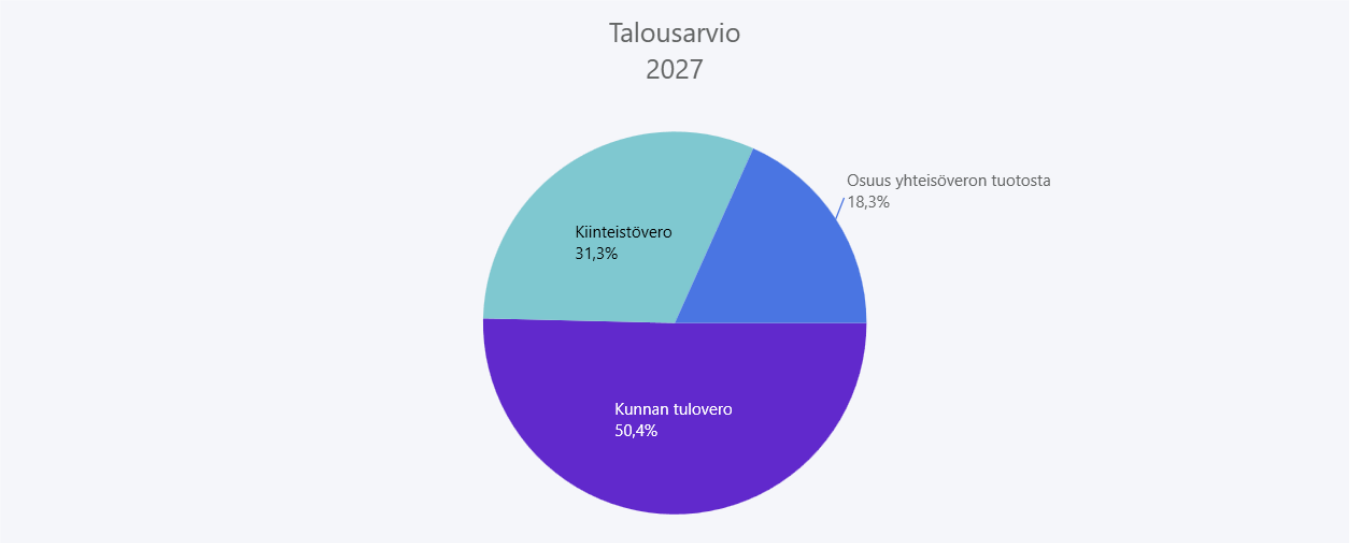
SYSMÄ

TA - Verotulot

Sysmän kunta

1/1

1.1.2026 - 30.9.2026

	Talousarvio 2027		Taloussuunnitelma 2028		Taloussuunnitelma 2029	
5000 Kunnan tulovero	4 016 000	50,4 %	4 037 000	50,1 %	4 143 000	50,4 %
5100 Kiinteistövero	2 497 000	31,3 %	2 497 000	31,0 %	2 497 000	30,4 %
5200 Osuus yhteisöveron tuotosta	1 458 000	18,3 %	1 521 000	18,9 %	1 583 000	19,3 %
Verotulot	**7 971 000**	**100,0 %**	**8 055 000**	**100,0 %**	**8 223 000**	**100,0 %**

Sysmän kunnan perimä tuloveroprosentti on 6,4 prosenttia.

Sysmän kunnan perimät kiinteistöveroprosentit ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,95 %
- maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituinen asunto 0,50 %
- muu kuin vakituinen asunto 1,00 %
- yli 10 MVA voimalaitokset 3,10 %
- kiinteistöverolain 13 a §:n mukaan tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja maapohjan kiinteistöveroprosentti 0,00 %.

VALTIONOSUUDET 2027

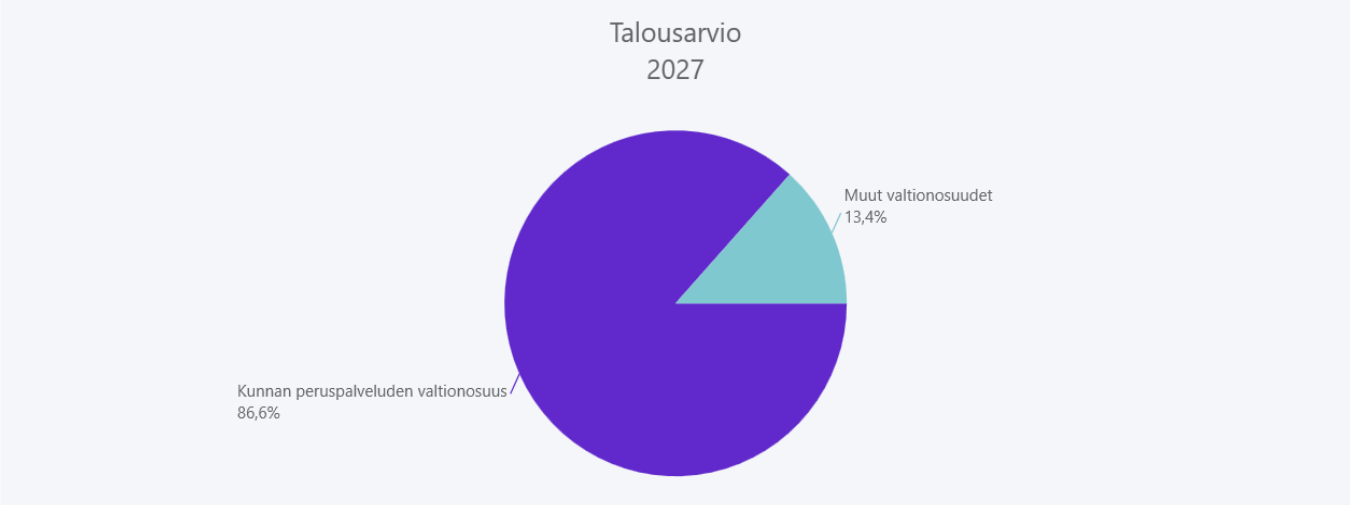
SYSMÄ

TA - Valtionosuudet

Sysmän kunta

1/1

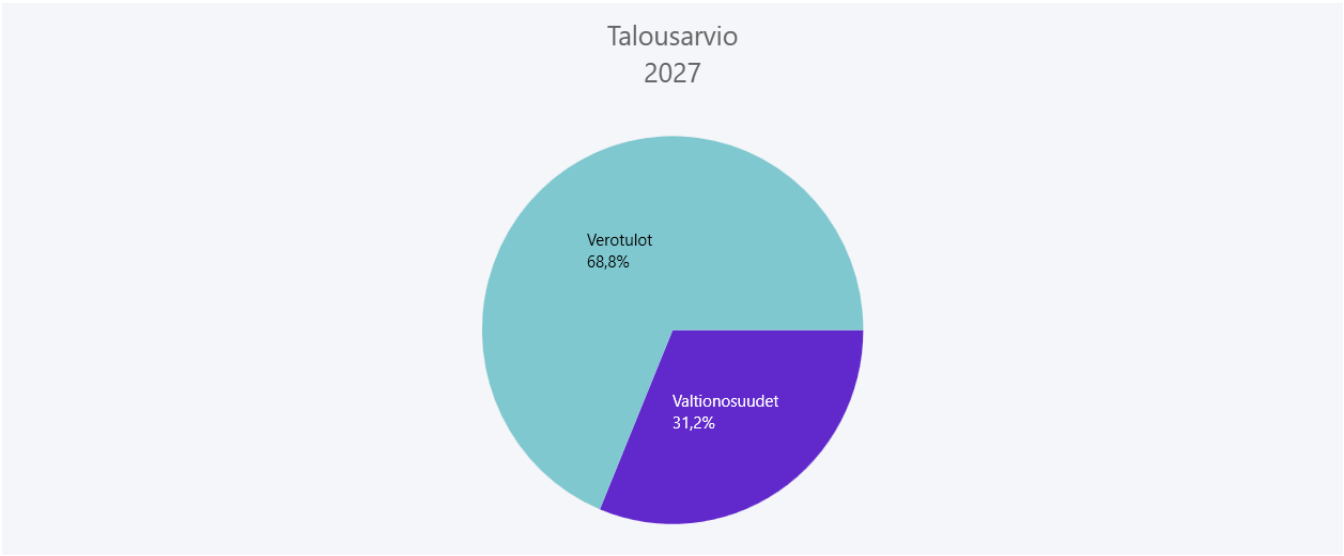
1.1.2026 - 30.9.2026

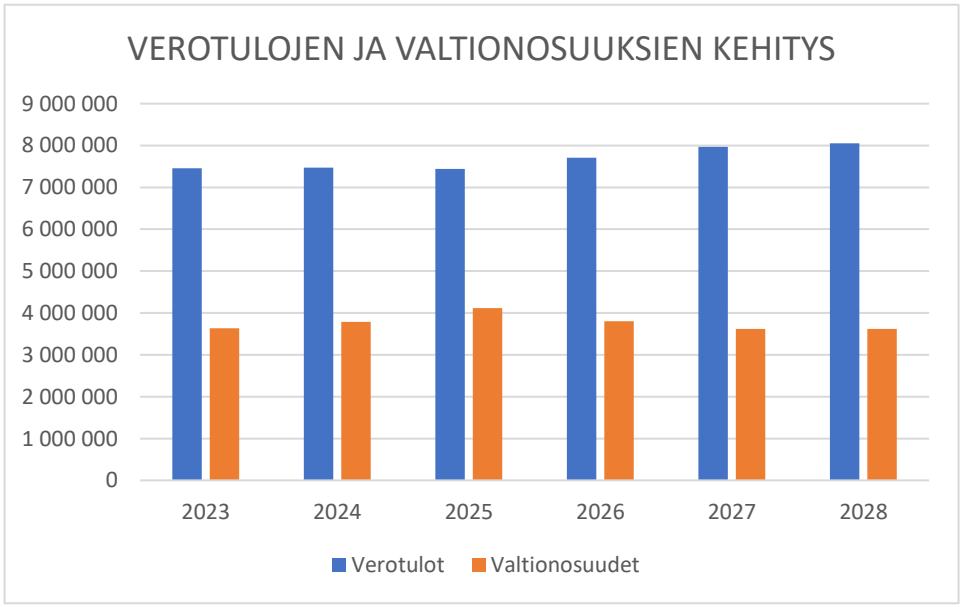
	Talousarvio 2027		Taloussuunnitelma 2028		Taloussuunnitelma 2029	
5501 Kunnan peruspalv. valt.osuus i	2 382 602	65,8 %	2 382 602	65,8 %	2 382 602	65,8 %
5502 Verotuloihin perustuva valt.os	754 682	20,8 %	754 682	20,8 %	754 682	20,8 %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	**3 137 284**	**86,6 %**	**3 137 284**	**86,6 %**	**3 137 284**	**86,6 %**
5701 Opetus- ja kultt. muut valtion	-260 475	-7,2 %	-260 475	-7,2 %	-260 475	-7,2 %
5890 Verotulomenetysten korvaus	745 030	20,6 %	745 030	20,6 %	745 030	20,6 %
Muut valtionosuudet	**484 555**	**13,4 %**	**484 555**	**13,4 %**	**484 555**	**13,4 %**
Valtionosuudet	**3 621 839**	**100,0 %**	**3 621 839**	**100,0 %**	**3 621 839**	**100,0 %**

VALTIONOSUUDET

Kuntien valtionosuudet Suomessa ovat vuonna 2027 keskimäärin noin 750 euroa asukasta kohti. Sysmän kunta saa valtionosuuksia n 1085 eur/asukas. Vuoden 2025 valtionosuuksiin tuli uutena ominaisuutena te-uudistuksen valtionosuusrahoitus. Te-uudistuksen valtionosuus sisältyy jatkossa peruspalvelujen valtionosuuteen eikä sitä enää eritellä.

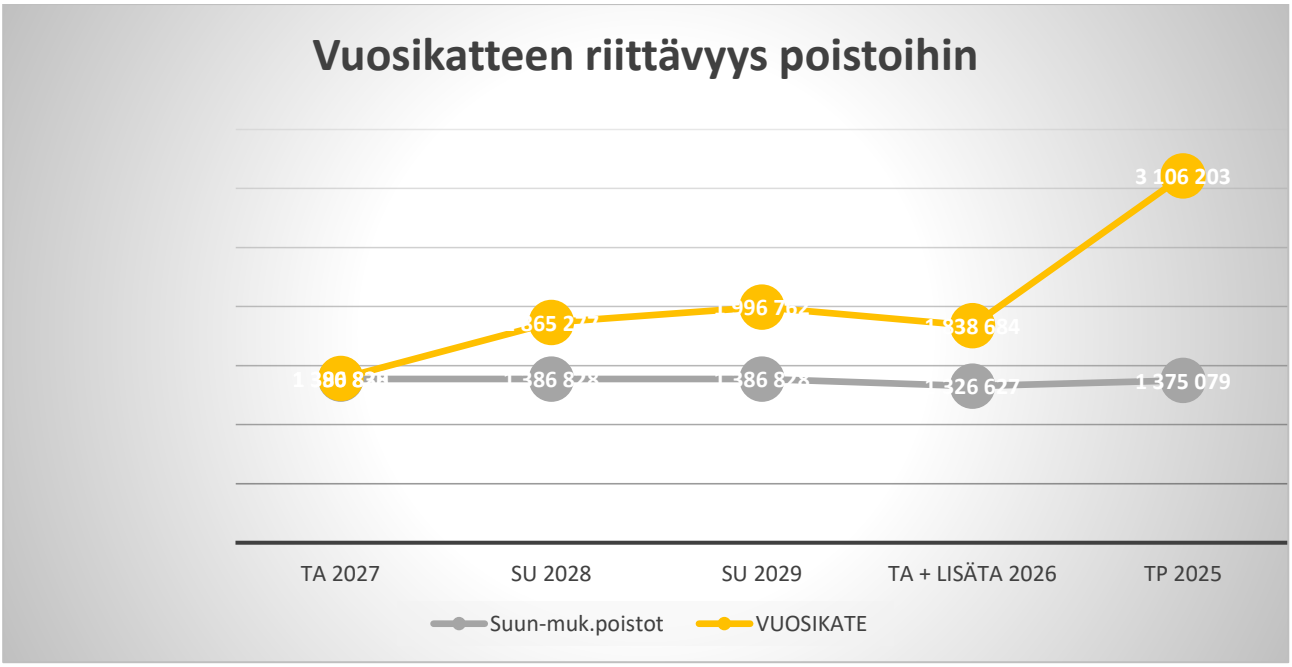

	Talousarvio 2027	Taloussuunnitelma 2028	Taloussuunnitelma 2029
Verotulot	**7 971 000**	**8 055 000**	**8 223 000**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 137 284	3 137 284	3 137 284
Muut valtionosuudet	484 555	484 555	484 555
Valtionosuudet	**3 621 839**	**3 621 839**	**3 621 839**
Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	**11 592 839**	**11 676 839**	**11 844 839**

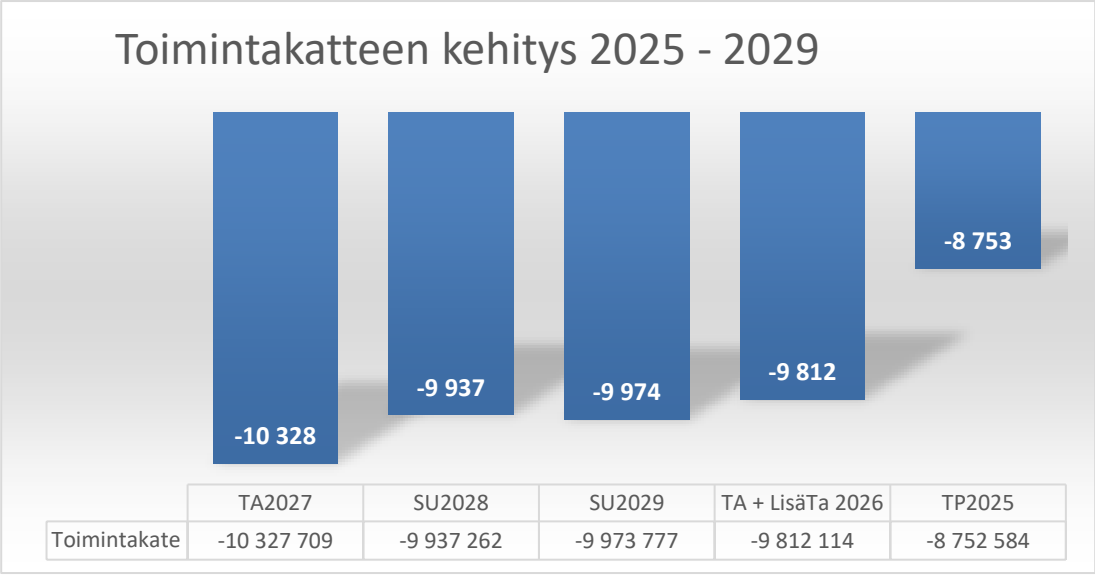

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Verotulot	7 458 000	7 473 796	7 438 009	7 708 000	7 971 000	8 055 000
Valtionosuudet	3 635 520	3 784 199	4 115 196	3 800 845	3 621 839	3 621 839
Yhteensä	**11 093 520**	**11 257 995**	**11 553 205**	**11 508 845**	**11 592 839**	**11 676 839**

VUOSIKATTEEN RIITTÄVYYS POISTOIHIN

TOIMINTAKATTEEN KEHITYS

	TA2027	SU2028	SU2029	TA + LisäTa 2026	TP2025
Toimintakate	-10 327 709	-9 937 262	-9 973 777	-9 812 114	-8 752 584

TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Käyttötalousosa kuvaa kunnan järjestämän toiminnan rahoittamista vahvistetun organisaatiorakenteen mukaisesti. Käyttötalousosassa kunnan toiminta on jaettu tulosalueisiin ja edelleen tulosyksiköihin. Kukin tulosyksikkö koostuu vähintään yhdestä kustannuspaikasta, johon budjetoidaan tileittäin toimintatuotot ja –kulut sekä laskennalliset erät ja vyörytykset hallinnosta. Käyttötalousosassa toimintakate kuvaa kullekin palvelualueelle osoitettua nettomäärärahaa, eli tuottojen ja menojen erotusta.

Investointiosassa esitetään palvelualueittain kunnan pitkävaikutteiset toimintaa palvelevat hankinnat eli investoinnit. Investointiosassa hyväksytään kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille ja hankeryhmille.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelman toimintakate kuvaa käyttötalouden tulojen ja menojen erotusta. Toimintakatteeseen lisätään verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot sekä vähennetään rahoituskulut. Poistot ja arvonalennukset vähennetään edellisten erotuksesta.

Tilikauden yli- tai alijäämä muodostuu mahdollisten varausten muutosten jälkeen. Tilikauden ylijäämä voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää edellisten vuosien yli- /alijäämätilille lisäämään kunnan omaa pääomaa. Alijäämäinen tilikauden tulos voidaan kattaa varauksista tai rahastoista tehtävillä siirroilla tai jättää edellisten vuosien yli-/alijäämätilille vähentämään omaa pääomaa.

Rahoitusosa kuvaa tarkasteltavien varainhoitovuosien rahanliikkeitä. Rahoitusosaan kootaan arviot kunnan rahan lähteistä ja rahan käytöstä. Rahoitusosa kuvaa varainhoitovuosien rahavirtojen vaikutusta maksuvalmiuteen.

Tavoitteisiin liittyvät talousarviovuotta koskevat toimenpiteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Talousarvion määrärahat ovat bruttomääräisinä sitovia valtuustoon nähden tulosaluetasolla. Investointiosa on valtuustoon nähden sitova kiinteän omaisuuden osalta, talonrakennus hankekohtaisesti, kunnallistekniset hankkeet yhteismääränä ja irtaimistohankkeet toimielinkohtaisesti. Sitovuustasoista on säännelty hallintosäännön 55 §:ssä sekä kulloinkin määräävässä talousarviossa.

KUNNAN ORGANISAATIORAKENNE

TOIMIELINTEN JA TULOSALUEITTEN HIERARKIA

TOIMIELIN TULOSALUE TULOSYKSIKKÖ

10 KESKUSVAALILAUTAKUNTA
- 10 VAALIT
  - 100 Valtiolliset vaalit
  - 110 Kunnallisvaalit

11 KUNNANVALTUUSTO
- 11 KUNNANVALTUUSTO
  - 120 Kunnanvaltuusto

12 TARKASTUSLAUTAKUNTA
- 12 TILINTARKASTUS
  - 130 Tilintarkastus

13 KUNNANHALLITUS
- 13 KUNNANHALLITUS
  - 140 Kunnanhallitus
- 14 YLEIS- JA HALLINTOPALVELUT
  - 150 Hallintopalvelut
  - 151 Muut palvelut
  - 160 Elinvoima
  - 162 Elinvoimatyöt
  - 170 Henkilöstöpalvelut
  - 180 Työllistäminen
- 21 MAASEUTUPALVELUT
  - 210 Maaseututoimi
- 25 LOMITUSPALVELUT
  - 220 Lomituspalveluiden hallinto
  - 230 Lomitustoiminta
- 27 MAASEUDUN KEHITTÄMINEN
  - 240 Joukkoliikenne
  - 535 Maa- ja metsätilat
- 57 KAAVOITUS
  - 570 Kaavoitus
- 68 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO
  - 670 Ympäristöterveydenhuolto

30 SIVISTYSTOIMI

30 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO
- 300 Sivistystoimen hallinto

31 KOULUTOIMI
- 310 Peruskoulutus
- 330 Keskiasteen koulutus
- 390 Vapaa Sivistystyö

40 VAPAA-AIKATOIMI
- 410 Vapaa-aikapalvelut
- 430 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

60 PERUSTURVAPALVELUT
- 650 Varhaiskasvatus

50 TEKNINEN TOIMI

50 TEKNINEN HALLINTO
- 500 Tekninen hallinto

51 YMPÄRISTÖNHOITO
- 515 Liikenneväylät
- 520 Puistot ja yleiset alueet
- 525 Jätehuolto
- 527 Vesistöjen huolto

52 KIINTEISTÖT
- 530 Rakennukset

54 LIIKELAITOKSET
- 545 Vesihuoltolaitokset

55 SISÄISET PALVELUT
- 551 Työpalvelut

58 YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSVALVONTA
- 580 Rakennusvalvonta
- 581 Ympäristönvalvonta

59 JÄTEHUOLTO
- 590 Jätehuolto

KONSERNIOHJAUS

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Sysmän kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt ja omistusosuudet yhteisöistä:

Tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo	100 %
Asunto Oy Sysmän Ulpukankulma	100 %
Asunto Oy Sysmän Päijätaho	100 %
Asunto Oy Sysmän Peltotie 1	100 %
Pinx Oy	100 %
Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalo	100 %

Osakkuusyhteisöt

Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhdetalo	22,43 %

Kuntayhtymät

Päijät-Hämeen Liitto	2,50 %
Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä	1,84 %

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Kuntakonsernin asema kuntien talouden seurannassa vahvistui Kuntalain 410/2015 voimaan tullessa. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Kunnanhallitus ohjaa ja koordinoi Sysmä-konsernin toimintaa ja taloutta. Kunnanjohtaja vastaa Sysmä-konsernin operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta. Tytäryhteisö raportoi toiminnastaan ja taloudestaan sekä riskienhallinnastaan kunnanhallitukselle.

FCG Finnish Consulting Group laati vuonna 2025 Sysmän kunnalle selvityksen Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalon tilanteesta. Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo on ollut taloudellisesti haastavassa tilanteessa pitkään. Yhtiön vuokratulot riittävät kattamaan tämänhetkiset vuosittaiset kulut, mutta lainanlyhennyksiin ja peruskorjauksiin vuokratulot eivät riitä. Yhtiön asuntojen vuokrausaste oli syyskuun lopussa 78 %:a, mikä on kunnan tavoitteisiin nähden alhainen. Loppuvuodesta 2026 on ajatuksena pitää valtuustoseminaari koskien Sysmän kunnan vuokra-asuntojen hallintaa ja tarkastella, mikä on tarvittava vuokra-asuntojen määrä tulevaisuudessa.

Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalon asunnot ja ryhmäkoti hankittiin kunnan omistukseen vuonna 2026. Palvelutalon putkiremontti käynnistyi heinäkuun lopussa ja valmistunee loppuvuoteen mennessä

VASTUUT JA PÄÄTÖSVALTUUDET

Kunnanjohtaja

- Elinvoima- ja maaseutuasiat
- Lomituspalvelut
- Kaavoitus
- Maat ja metsät

Hallintojohtaja
- Hallintopalvelut

Rehtori ja Hallintojohtaja
- Sivistystoimi

Tekninen johtaja
- Tekninen toimi

Hankintavaltuudet

Sysmän kunnan hankintaohje KV 26.5.2025 § 25 määrittelee Sysmän kunnan hankintojen toteuttamistavan ja hankintojen dokumentoinnin.

Hallintosääntö on hyväksytty valtuustossa 15.12.2025, ja hankintarajat ovat seuraavat:

Kvall 15.12.2025 § 85	(alv 0 %)
Hankintarajat:	
Kunnanjohtaja	150 000 € asti
Tekninen johtaja	150 000 € asti
Muut toimialajohtajat:	150 000 € asti
Tulosalueesta ja toiminnasta vastaavat:	59 999 € asti
Toimielimet:	
Toimintaympäristövaliokunta / tekninen toimi	300 000 € asti
Muut toimielimet	300 000 € asti
Kunnanhallitus - teknisen toimen hankinnat	≥ 300 000 €
Kunnanhallitus - muiden toimielimien hankinnat	≥ 300 000 €

KÄYTTÖTALOUSOSA

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

VAALIT (sitova)

Keskusvaalilautakunta

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**7 500**	**0**	**11 400**	**0**	**4 326**	**-7 500**	**0 %**
TOIMINTAKULUT	**-8 532**	**0**	**-23 768**	**0**	**-16 242**	**8 532**	**0 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-1 032**	**0**	**-12 368**	**0**	**-11 916**	**1 032**	**0 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-3 626**	**0**	**-4 833**	**0**	**-2 662**	**3 626**	**0 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-4 658**	**0**	**-17 201**	**0**	**-14 578**	**4 658**	**0 %**

KUNNANVALTUUSTO (sitova)

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Kunnanvaltuusto

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTAKULUT	**-109 555**	**-109 555**	**-118 355**	**-122 201**	**-86 741**	**-12 646**	**-10 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-109 555**	**-109 555**	**-118 355**	**-122 201**	**-86 741**	**-12 646**	**-10 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-9 166**	**-8 669**	**-8 606**	**-8 304**	**-7 816**	**862**	**10 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-521**	**-521**	**-521**	**-2 411**	**-2 825**	**-1 891**	**-78 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-119 242**	**-118 745**	**-127 482**	**-132 916**	**-97 381**	**-13 674**	**-10 %**

TARKASTUSLAUTAKUNTA

TILINTARKASTUS (sitova)

Valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien ajaksi tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten ja lisäksi hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastajat toimivat tehtävässään virkavastuulla. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tulee toteuttaa kuntalain 14. luvussa määrätyt tehtävät.

Tarkastuslautakunta

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTAKULUT	-20 350	-20 350	-20 350	-19 150	-14 437	1 200	6 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-20 350	-20 350	-20 350	-19 150	-14 437	1 200	6 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-340	-316	-313	-481	-458	-141	-29 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20 690	-20 666	-20 663	-19 631	-14 895	1 059	5 %

KUNNANHALLITUS (sitova)

Kunnanhallitus sekä kunnanhallituksen alainen toiminta

Kunnanhallitus sekä kunnanhallituksen alainen toiminta, pl. lomitus

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	805 103	746 259	746 256	889 506	1 026 207	84 403	-9 %
TOIMINTAKULUT	-3 657 997	-3 507 313	-3 522 105	-3 404 757	-3 261 697	253 240	7 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-2 852 894	-2 761 054	-2 775 848	-2 515 251	-2 235 490	337 643	13 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kulut	-80 196	-77 418	-76 558	-78 791	-73 397	1 405	2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-28 819	-28 819	-28 819	-39 501	-42 308	-10 682	-27 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 961 908	-2 867 291	-2 881 225	-2 633 543	-2 351 195	328 365	12 %

Kunnanhallitus kokoukset ja oma toiminta

Kunnanhallitus

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTAKULUT	-185 148	-185 148	-185 148	-129 682	-151 111	55 466	43 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-185 148	-185 148	-185 148	-129 682	-151 111	55 466	43 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-7 842	-7 455	-7 377	-6 457	-6 051	1 385	21 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 351	-1 351	-1 351	-5 693	-5 486	-4 342	-76 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-194 340	-193 953	-193 876	-141 832	-162 648	52 508	37 %

YLEIS- JA HALLINTOPALVELUT (sitova)

Hallinnon tehtävänä on luoda edellytykset ylimmän johdon ja koko organisaation tulokselliselle työskentelylle ja huolehtia kunnan suunnitteluun, talous-, henkilöstö- ja muuhun yleishallintoon sekä tiedotukseen liittyvistä tehtävistä siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muiden tulosalueiden vastuulle sekä edistää ja ylläpitää yhteistyötä eri tulosalueiden ja sidosryhmien kanssa.

Hallintopalvelujen tehtävänä on tuottaa mahdollisimman ajantasaista tietoa johdon ja muiden hallintokuntien toimimisen tueksi. Hallintopalveluja tuottavat hallinto-, talous- ja henkilöstöhallinto- sekä atk-palvelut.

Muu yleishallinto sisältää mm. sellaisia yhteistoiminnallisia menoja, joita ei osoiteta hallinto-palveluiden toimistomenoihin, mm. verotuskustannukset, yhteistyö maakunnan liiton ja kuntaliiton kanssa.

Henkilöstöpalvelut sisältävät henkilöstöhallinnon ja työsuojelun menot. Työllistämisen tavoitteena on alentaa kunnan työttömyyttä. Työllistymistä edistävillä toimenpiteillä pyritään parantamaan työttömien elämänlaatua, osallisuutta sekä työllistymisen edellytyksiä. Työllistyminen vaikuttaa positiivisesti myös kunnan osuuksiin työmarkkinatuen kustannuksista. Vuoden 2025 alusta työllisyyden hoidon kokonaisvastuu on ollut kuntien hoidossa. Sysmä kuuluu Päijät-Hämeen Työllisuusalueeseen ja vastuukuntana toimii Hollola.

- Nuori työ-toiminnan avulla tuetaan nuorten kesätyöllistymistä. Nuori työ-toimintaa tukevat Lions Club ja Sysmä Itte-säätiö.

Hallintopalvelut

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	738 733	699 889	699 886	721 706	706 232	-17 027	2 %
TOIMINTAKULUT	-2 312 449	-2 159 264	-2 169 257	-2 073 434	-2 008 329	239 015	12 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 573 716	-1 459 374	-1 469 370	-1 351 728	-1 302 096	221 988	16 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kulut	-45 855	-44 667	-44 148	-45 005	-41 713	850	2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-27 202	-27 202	-27 202	-32 429	-35 205	-5 227	-16 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 646 772	-1 531 243	-1 540 720	-1 429 162	-1 379 014	217 610	15 %

ELINVOIMA- JA MAASEUTUPALVELUT (sitova)

ELINVOIMAPALVELUT, MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ

Elinvoimapalvelut toteuttaa kuntastrategiassa päätettyjä toimenpiteitä (2027-2029).

VAUVARAHAKOKONAISUUDEN KEHITTÄMINEN

Jokaiselle Sysmässä syntyvälle lapselle myönnetään hakemuksesta vauvaraha, jonka suuruus on Sysmän perustamisvuoden mukaisesti 1 442 euroa. Vauvarahan rinnalle kehitetään tervetulokokonaisuus, joka viestii turvallisesta lapsuudesta, välittämisestä ja kunnan halusta huomioida jokainen lapsi ja perhe. Kokonaisuuteen kuuluu tervetulopaketti, lapsen hyvää elämää Sysmässä kuvaava tarinallinen julkaisu sekä sitä täydentävä verkkosisältö, jota hyödynnetään myös sosiaalisen median markkinoinnissa.

Onnistuminen edellyttää, että kokonaisuus koetaan lapsiperheissä aidosti hyödylliseksi ja että se tukee kunnan strategisia tavoitteita. Tämä vaatii tiivistä yhteistyötä lapsiperheiden arkeen vaikuttavien toimijoiden kanssa sekä vaikuttavaa viestintää vauvarahasta ja siihen liittyvistä sisällöistä. Tavoitteena on vahvistaa Sysmän asemaa lapsi- ja perhemyönteisenä kuntana, tehdä näkyväksi kunnan arvostus lapsiperheitä kohtaan sekä lisätä kunnan tunnettuutta hyvänä paikkana syntyä, kasvaa ja elää. Samalla tuetaan myönteistä kuntakuvaa sekä vahvistetaan kunnan veto- ja pitovoimaa. Riskinä on, että kokonaisuus jää pelkäksi taloudelliseksi tueksi ilman laajempaa sisältöä tai viestinnällistä vaikuttavuutta, tai ettei viesti tavoita kohderyhmiä riittävän tehokkaasti.

Strategian painopisteinä ovat vahva asumisen ja yrittämisen kunta sekä aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset.

JOUKKOLIIKENNEKOKONAISUUS

Sysmän joukkoliikennekokonaisuus valmistellaan syksyllä 2027 alkavaa liikennekautta varten. Työssä kartoitetaan toimintaympäristön muutokset, käyttäjäryhmien tarpeet ja eri liikennemuotojen vaikutukset. Suunnittelun pohjaksi kuullaan kuntalaisia ja liikennöitsijöitä sekä määritellään palvelutaso, budjetti ja mahdolliset rahoitusratkaisut.

Onnistunut joukkoliikenteen kehitystyö perustuu luotettavaan tiedonkeruuseen, huolelliseen analysointiin ja avoimeen yhteistyöhön liikennöitsijöiden sekä muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on rakentaa kuntalaisten tarpeita vastaava, saavutettava ja taloudellisesti kestävä joukkoliikennekokonaisuus, joka turvaa yhteydet työssäkäyntiin, opiskeluun, asiointiin ja vapaa-aikaan sekä säilyttää yhteydet valtakunnalliseen liikenneverkkoon. Samalla vahvistetaan paikallisen liikennöinnin toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä. Riskinä ovat osapuolten toisistaan poikkeavat näkemykset, kuntalaisten erilaisten liikkumistarpeiden yhteensovittamisen haasteet sekä paikallisen bussiliikenteen heikko taloudellinen kannattavuus tukitoimista huolimatta.

Strategian painopisteenä on vahva asumisen ja yrittämisen kunta sekä aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset.

TAPAHTUMAT UUDELLE TASOLLE JA KOHTI VISITSYSMÄÄ

Kunnan strategiaa jalkautetaan yhteistyössä Liikeideakonttorin kanssa kehittämällä tapahtumatuotantoa ja tapahtumaviestintää. Tavoitteena on rakentaa Sysmästä laadukkaiden ja vetovoimaisten tapahtumien kunta, jossa tapahtumatiedot löytyvät helposti yhdestä paikasta.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää yhteistä tahtotilaa matkailuyritysten ja tapahtumatoimijoiden kanssa, suunnitelmallista etenemistä sekä vaikuttavaa viestintää. Kehittämistyöllä vahvistetaan Sysmän tunnettuutta kiinnostavana tapahtuma- ja matkailukuntana, lisätään kävijämääriä, tuetaan paikallisia yrityksiä ja kasvatetaan matkailutuloa. Samalla parannetaan tapahtumatiedon löydettävyyttä ja rakennetaan Sysmän brändiä pitkäjänteisesti. Riskinä on, että paikallisten toimijoiden sitoutuminen jää puutteelliseksi tai eri toimijoiden väliset jännitteet ja muutosvastarinta hidastavat kehitystä ja vähentävät kokonaisuuden vaikuttavuutta.

Strategian painopisteenä on ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas.

KULTTUURI-INDENTITEETTI JA TUNNETTUUS

Nostetaan sysmäläisten kulttuurin ja taiteen ammattilaisten statusta yhteistyöllä ja viestinnällä sekä tukemalla verkostoitumista. Kootaan yhteen Sysmässä toimivia luovien alojen tekijöitä. Kartoitetaan yhteiset kehittämis- ja rahoitusmahdollisuudet.

Onnistuminen edellyttää toimijoiden aktiivista osallistumista ja toimivaa yhteistyötä. Tavoitteena on vahvistaa Sysmän asemaa kulttuurikuntana, lisätä paikallisten kulttuuri- ja taidetoimijoiden yhteistyötä sekä luoda uusia sisältöjä, tapahtumia ja yhteistyömahdollisuuksia. Verkoston avulla vahvistetaan luovien alojen toimintaedellytyksiä ja tuodaan esiin kulttuurin merkitystä elinvoiman, hyvinvoinnin ja kuntamarkkinoinnin näkökulmasta. Riskinä on, että verkoston toiminta jää keskustelun tasolle ilman konkreettisia toimenpiteitä tai osallistujille näkyviä hyötyjä.

Strategian painopisteinä ovat vahva asumisen ja yrittämisen kunta, aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset sekä yhdessä tekevä Sysmä.

SÄHKÖISET ULKO- JA SISÄNÄYTÖT, OPASTEET VALTATIEN VARTEEN

Hankitaan keskustaan yksi sähköinen ulkonäyttö ja kaksi sisänäyttöä. Laaditaan näyttöjen sisältöperiaatteet, julkaisuprosessi, vastuut ja tasapuoliset käytännöt kunnan, tapahtumajärjestäjien ja muiden toimijoiden aineistoille. Näyttöjen avulla parannetaan kunnan viestinnän näkyvyyttä, saavutettavuutta ja ajantasaisuutta sekä tarjotaan kuntalaisille, vapaa-ajan asukkaille ja vierailijoille helppo tapa seurata tapahtumia, palveluita ja ajankohtaisia asioita. Samalla vahvistetaan kunnan ja tapahtumajärjestäjien välistä viestintäyhteistyötä. Yhdistetään näyttöjen sisältö kunnan viestintäkanaviin.

Hankitaan Nelostielle mainoskyltit sekä pohjoisesta että etelästä saapuvalle liikenteelle.

Hankkeen onnistuminen edellyttää riittäviä resursseja hankintaan, käyttöönottoon, ylläpitoon ja sisällöntuotantoon sekä selkeitä käyttöperiaatteita ja vastuunjakoa. Vaikuttavuutta voivat heikentää epäselvät vastuut, heikko sijoittelu, resurssipula tai sisällön vanhentuminen.

Strategian painopisteenä on kaikkien tavoitteiden toimeenpanoa tukeva viestintä.

MURAALI

Toteutetaan Olavin toimintakeskuksen muraali, joka nostaa esiin sysmäläisyyttä ja paikallista identiteettiä. Hanke toteutetaan osallistavana kokonaisuutena, esimerkiksi avoin ideahaku ja kuntalaisten osallistuminen valintaan. Teos nostaa esiin sysmäläisyyttä ja paikallista identiteettiä esimerkiksi sahtiperinteen, viikinkiaarteen tai muun tunnetun teeman kautta.

Toteutuksen onnistuminen edellyttää laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, asukkaiden osallistamista sekä huolellista suunnittelua ja viestintää. Muraalin tavoitteena on lisätä ympäristön viihtyisyyttä, vahvistaa paikallista ylpeyttä ja yhteisöllisyyttä sekä tehdä Sysmän kulttuurisia ja

historiallisia vahvuuksia näkyväksi julkisessa tilassa. Näyttävä teos voi toimia myös matkailullisena vetovoimatekijänä ja markkinointisisältönä. Keskeisiä riskejä ovat yhteistyön epäonnistuminen, puutteellinen kunnossapito tai teeman jääminen kuntalaisille etäiseksi, mikä voi vähentää teoksen hyväksyttävyyttä ja vaikuttavuutta.

Strategian painopisteinä ovat aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset sekä yhdessä tekevä Sysmä.

200 LITRAA SAHTIA-ELOKUVAN HYÖDYNTÄMINEN SYSMÄ-MARKKINOINNISSA

Teemu Nikin elokuvien tuoma näkyvyys hyödynnetään osana Sysmän markkinointia, matkailun kehittämistä ja elinvoimatyötä. Keväällä 2027 ensi-iltansa saavan *200 litraa sahtia* -elokuvan ympärille rakennetaan markkinointi- ja tapahtumakokonaisuus, johon kuuluvat muun muassa mediaviestintä, sosiaalisen median sisällöt, kuntamarkkinointivideo, ensi-iltaan liittyvä tapahtumatuotanto, Harmonikkamuseon kehittäminen sekä omatoiminen sahtiaiheinen kävelykierros.

Kokonaisuuden onnistuminen edellyttää paikallisten toimijoiden sitoutumista yhteiseen teemaan sekä suunnitelmallista markkinointi- ja viestintätyötä. Tavoitteena on hyödyntää elokuvan tuomaa valtakunnallista ja kansainvälistä näkyvyyttä Sysmän tunnettuuden kasvattamisessa, lisätä matkailullista kiinnostusta, tuoda esiin paikallista kulttuuriperintöä ja tukea yritysten toimintamahdollisuuksia. Samalla vahvistetaan Sysmän asemaa omaleimaisena kulttuuri- ja matkailukuntana. Riskiä voivat aiheuttaa yhteistyön hajanaisuus, paikallinen vastustus sekä elokuvan menestykseen liittyvät epävarmuustekijät.

Strategian painopisteinä ovat yhdessä tekevä Sysmä ja ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas.

VIIKINKIAARRE

Juurrutetaan Sysmästä löydetty viikinkiaikainen hopea-aarre osaksi kunnan historiaa, kulttuuriperintöä, matkailutarinaa ja elinvoimaa. Keinovalikoimaan voivat kuulua esimerkiksi luennot, opastusmateriaalit, videotuotanto, reitit, opasteet sekä löydön näkyvä hyödyntäminen viestinnässä ja ympäristötaiteessa.

Onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä löydön tekijän, Museoviraston ja museoiden kanssa sekä yhteisen näkemyksen muodostamista löydön esittämisestä. Tavoitteena on tehdä merkittävästä hopea-aarrelöydöstä osa Sysmän identiteettiä ja matkailullista vetovoimaa. Löydön ympärille rakennettavat sisällöt lisäävät kiinnostusta paikallishistoriaa kohtaan, tuovat esiin Sysmän yhteyksiä viikinkiaikaan ja vahvistavat kunnan tunnettuutta valtakunnallisesti. Eri toimijoiden väliset näkemyserot voivat kuitenkin vaikeuttaa kokonaisuuden toteuttamista, minkä vuoksi yhteistyön ja valmistelun laatu korostuvat.

Strategian painopisteinä ovat yhdessä tekevä Sysmä ja ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas.

VESISTÖMATKAILUN KEHITTÄMINEN

Valmistellaan Heinolan johdolla seudullisessa yhteistyössä laajaa vesistömatkailun kehittämishanketta, jonka tavoitteena on käynnistää kuntarajat ylittävä matkailuyhteistyö vuonna 2027. Kehittämistyö pohjautuu käynnissä oleviin selvityksiin ja yhteistyöhankkeisiin, joissa Sysmä on jo mukana.

Onnistuminen edellyttää kuntien ja matkailuyrittäjien sitoutumista yhteistyöhön, riittäviä resursseja sekä yhteistä kehittämisnäkyä. Tavoitteena on rakentaa vesistöihin, luontoon ja paikallisiin palveluihin perustuvia kuntarajat ylittäviä matkailukokonaisuuksia, jotka lisäävät matkailutuotteiden ostettavuutta, näkyvyyttä ja saavutettavuutta. Samalla vahvistetaan alueen matkailuelinkeinoa ja luodaan pohjaa uusille tuotteille, investoinneille ja yritysyhteistyölle. Riskinä on, että kehittämistyö jää yleiselle tasolle eikä johda konkreettisiin matkailutuotteisiin tai helposti ostettaviin palvelukokonaisuuksiin.

Strategian painopisteenä on ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas.

KYLÄT KUKKIMAAN

Kylien tarpeet, vahvuudet ja kehittämismahdollisuudet kartoitetaan kokonaisvaltaisesti. Vuoden 2027 painopisteinä ovat kyläillat, varautumissuunnitelmat sekä kylien toimintaedellytysten vahvistaminen.

Työn onnistuminen edellyttää huolellista priorisointia, toimivaa yhteistyötä ja selkeää työnjakoa kunnan ja kylätoimijoiden välillä. Tavoitteena on vahvistaa kylien elinvoimaa, näkyvyyttä ja osallisuutta kunnan kehittämisessä. Kartoituksen avulla kehittämistoimia voidaan kohdentaa vaikuttavasti ja samalla lisätä kylien tunnettuutta. Työ luo perustaa tuleville asumisen, matkailun, pienmajoituksen ja yhteisöllisyyden kehittämistoimille. Riskinä on kokonaisuuden laajuus ja hajanaisuus sekä kylien vapaaehtoisten aktiivien ja talkootyön vähyys.

Strategian painopisteinä ovat aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäläiset sekä yhdessä tekevä ja kestävä Sysmä.

SUJUVAMPI JA TOIMIVAMPI TORIN KÄYTTÖ

Torin tapahtumatuotantoa kehitetään selkeyttämällä vastuita, aikatauluja ja toimintamalleja. Torisäännöt uudistetaan kunnan moniammatillisessa yhteistyössä. Samalla luodaan yhteiset käytännöt tapahtumien suunnittelulle ja toteutukselle sekä valmistellaan torin pitkäjänteistä kehittämistä tapahtuma-alueena.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää selkeitä prosesseja, toimivaa vastuunjakoa niin kuntaorganisaation sisällä kuin torin toimijoiden kesken, tarkoituksenmukaisia fasiliteetteja sekä torin käytön käsikirjan laatimista. Lisäksi tarvitaan hyvää viestintää, suunnitelmallista ohjelmatuotantoa ja toimivaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Kehittämistyön tavoitteena on tehdä torista aktiivinen, helposti käytettävä ja viihtyisä tapahtuma- ja kohtaamispaikka. Selkeät toimintamallit helpottavat tapahtumien järjestämistä, parantavat tapahtumakokemusta ja vahvistavat yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Kasvava tapahtumatoiminta lisää keskustan elävyyttä, yhteisöllisyyttä ja tukee paikallisten yritysten toimintaa. Vaikuttavuutta voivat heikentää epäselvät vastuut, viivästynyt valmistelu, puutteellinen viestintä sekä yhteisten käytäntöjen puuttuminen, mikä voi aiheuttaa päällekkäistä työtä ja epäselvyyksiä tapahtumien järjestämisessä.

Strategian painopisteenä on ympärivuotinen Päijänteen vapaa-ajan keidas.

Elinvoima ja maaseutupalvelut

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	19 270	19 270	19 270	111 300	184 669	92 030	-83 %
TOIMINTAKULUT	-739 071	-739 072	-739 071	-726 865	-682 674	12 206	2 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-719 801	-719 802	-719 801	-615 565	-498 005	104 236	17 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-19 073	-18 230	-18 037	-18 543	-17 365	530	3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-267	-267	-267	-1 379	-1 617	-1 112	-81 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-739 141	-738 299	-738 105	-635 487	-516 987	103 654	16 %

Työllisyydenhoito ja maahanmuutto

Työllisyydenhoidon ja vieraskielisten palveluiden toiminta on uudistuksen jälkeen vakiintunut perusraameiltaan. Toiminnan arviointia haastavat kuitenkin jatkuvat muutokset lainsäädännössä sekä kuntien ja eri viranomaisten lakisääteisissä vastuissa. Perusraamilla tarkoitetaan tässä yhteydessä palveluiden asiakasmääriä sekä sitä, miten kohderyhmille tarjottavat lakisääteiset palvelut järjestetään.

Valmistelussa on kaksi merkittävää lainsäädäntöuudistusta. Ensimmäisessä työvoimaviranomaiselle siirtyy vastuu kotoutumis- ja kielikoulutusten järjestämisestä sekä lukutaidon arvioinnista. Toinen uudistus koskee kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen lakkaamista sekä niiden tilalle kunnille säädettävän uuden lakisääteisen palvelun järjestämisvastuuta.

Työllisyydenhoidon osalta viranomaistyötä tukeviin palveluihin ei ole esitetty merkittäviä muutoksia. Suurin yksittäinen kustannusriski liittyy kunnan työttömyysturvan

rahoitusvastuuseen. Erityistä huomiota on kiinnitetty Sysmän terveyspalveluissa tapahtuneisiin muutoksiin sekä vuodeosaston ja ryhmäkodin lakkauttamisen mahdollisiin työllisyysvaikutuksiin. Mahdollisia äkilliseen rakennemuutokseen liittyviä tilanteita varten on käyty ennakoivia keskusteluja työvoimaviranomaisen kanssa valtionavustusten ja hankerahoituksen hyödyntämismahdollisuuksista.

Mahdollisen uuden lakisääteisen palvelun valmistelussa on hyödynnetty käynnissä olevaa Työvoimataito-hanketta, jonka avulla on voitu testata toimintamalleja käytännössä. Hanke päättyy vuonna 2027, minkä vuoksi uuden palvelun kehittämiselle on olemassa hyvä lähtökohta. Kehittämistyö voidaan käynnistää nykyisten toimintojen pohjalta, vaikka tulevan lainsäädännön vaatimukset palvelun sisällöstä ja laajuudesta eivät vielä ole tarkasti tiedossa.

Elinvoimapolitiikan osana kunnassa on arvioitu myös kuntalisän uudistamista. Muiden kuntien toteuttamia malleja on selvitetty, mutta Sysmässä haasteita on ollut erityisesti tuen kohdentumisessa työmarkkinoiden tarpeisiin. Mahdollinen kuntalisän uudistaminen ei kuitenkaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia talousarvioon, sillä sen kustannustaso olisi nykyisen määrärahan suuruusluokkaa. Edellä kuvattujen muutostekijöiden lisäksi tukipalveluiden osalta ei ole tiedossa merkittäviä taloudellisia muutoksia verrattuna aiempiin vuosiin.

Työvoimaviranomaisen lakisääteisten palveluiden osalta työllisyyslautakunnalle esitetään vuoden 2027 talousarvioraami, joka perustuu vuoden 2025 toteumaan ja vuoden 2026 ennusteeseen. Raamiin sisältyy maltillinen korotus, joka johtuu vuonna 2025 saaduista palkkatuen valtionkorvauksista sekä 3,2 prosentin indeksitarkistuksesta. Talousarvio käsiteltiin työllisyyslautakunnassa 9.9.2026, minkä jälkeen se lähetettiin lausuntokierrokselle jäsenkuntiin. Lautakunnan toinen käsittely oli 14.10.2026, jonka jälkeen esitys siirtyi Hollolan kunnanhallituksen käsiteltäväksi 26.10.2026.

Vieraskielisten palveluiden osalta Sysmän kunnan kustannusrakenne on ollut verrattain kevyt. Palvelut perustuvat pääosin matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin sekä yhteistyösopimukseen International House Lahden kanssa. Sopimuspohjainen palvelutuotanto on huomioitu vuoden 2027 talousarviossa.

Kunta on saanut vieraskielisten määrään perustuvia laskennallisia korvauksia, joiden arvioidaan uuden lainsäädännön myötä vähenevän. Talouden seurannan näkökulmasta haasteena on se, että osa vieraskielisten palveluiden kustannuksista kohdistuu työvoimaviranomaisen menoihin. Tämä johtuu siitä, että vieraskieliset henkilöt ohjataan mahdollisimman nopeasti työnhakijoiksi, jolloin heidän kotoutumis- ja kielikoulutuksensa järjestetään työvoimaviranomaisen kautta.

Vieraskielisten henkilöiden määrä Sysmässä on suhteellisen pieni, minkä vuoksi koulutusten järjestäminen lähipalveluina ei ole useimmiten mahdollista. Tästä syystä myös työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden koulutuspalveluissa pyritään hyödyntämään työvoimaviranomaisen hankintakonsortiota. Menettely on vähentänyt esimerkiksi erillisen yhteiskuntaorientaation hankintatarvetta, sillä kotoutumis- ja kielikoulutukset toimivat ensisijaisina palveluina.

Vieraskielisten palveluiden taloudelliseen arviointiin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta. Vieraskielisten kuntalaisten taustat ovat muuttuneet viime vuosina siten, että tilapäistä suojelua saavien henkilöiden määrä on vähentynyt ja työperäisen maahanmuuton sekä perheenyhdistämisen kautta muuttaneiden määrä on kasvanut. Koska Sysmä ei osallistu pakolaisten kiintiövastaanottoon, ei kunnalla ole tiedossa sellaisia yksittäisiä ryhmiä, joiden muuttaminen kuntaan olisi ennakoitavissa. Myöskään vapaan liikkuvuuden perusteella tai opiskelun vuoksi kuntaan muuttavien vieraskielisten määrää ei voida arvioida luotettavasti.

Edellä mainituista syistä vieraskielisten palveluiden toteutuman seuranta on tärkeää myös vuonna 2027. Lisäksi lainsäädäntöuudistusten vaikutukset kustannusten kohdentumiseen tulee huomioida aiempaa tarkemmin. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä työvoimaviranomaisen kanssa, jotta kuntaan kohdistuvista kustannuksista voidaan muodostaa kokonaiskuva ja palveluiden kustannusrakenne osoittaa nykyistä täsmällisemmin.

Yleinen työllistäminen, Maahanmuutto, Nuori työ -projekti

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**104 000**	**104 000**	**104 000**	**94 500**	**110 702**	**-9 500**	**10 %**
TOIMINTAKULUT	**-878 097**	**-878 099**	**-888 097**	**-850 129**	**-798 541**	**27 969**	**3 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-774 097**	**-774 099**	**-784 097**	**-755 629**	**-687 839**	**18 469**	**2 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-7 297**	**-6 939**	**-6 883**	**-8 206**	**-7 720**	**-909**	**-11 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-1 067**	**-1 067**	**-1 067**	**-1 067**	**-533**	**0**	**0 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-782 461**	**-782 104**	**-792 047**	**-764 901**	**-696 092**	**17 560**	**2 %**

Maaseututoimi

Maataloustukihallinnon rahoitus. Haja-asutuksen yhteyksien turvaaminen joukkoliikenteellä.

Maaseutupalvelut

Kylien kehittämishankkeita ohjataan Leader- rahoituksen piiriin. Päijänne-Leaderin toiminta-alueeseen kuuluu 10 kuntaa ja näiden kuntien osuus Leader-rahoitukseen on yhteensä 20 prosenttia. Tämä rahoitusosuus jakautuu kaikkien kuntien kesken ja siten Sysmän kunnan rahoitusosuus hankkeelle voi olla prosentteina aika paljon pienempi.

Joukkoliikenne

Kunnan tukema joukkoliikenne; Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan osuus, kunnan kutsutaksiliikenne ja liitäntäkuljetusyhteys sekä taksien arkipäivystys.

Maaseutupalvelut ja maaseudun kehittäminen

	Talousarvio vuosi/ 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed. kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**19 270**	**19 270**	**19 270**	**10 800**	**29 564**	**-8 470**	**78 %**
TOIMINTAKULUT	**-262 571**	**-262 571**	**-262 571**	**-151 687**	**-208 693**	**110 884**	**73 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-243 301**	**-243 301**	**-243 301**	**-140 887**	**-179 130**	**102 414**	**73 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kulut	**-1 778**	**-1 650**	**-1 636**	**-1 457**	**-1 386**	**321**	**22 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-245 079**	**-244 951**	**-244 937**	**-142 344**	**-180 516**	**102 735**	**72 %**

LOMITUSPALVELUT (sitova)

Etelä-Suomen lomituspalvelut järjestää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajain lomituspalvelulain ja Melan toimeksiantosopimuksen mukaiset lomituspalvelut Sysmän kunnan hallinnoimana. Tavoitteena on parhaat lomituspalvelut. Vuosi 2027 on kuudes Etelä-Suomen lomituspalvelujen toimintavuosi.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) on tehnyt Sysmän kunnan kanssa toimeksiantosopimuksen 4.1.2021. Sysmän kunta hallinnoi 1.1.2022 alkaen toimeksiantosopimuksen mukaisesti maatalousyrittäjien lomituspalveluja ja turkistuottajain lomituspalveluja oman kuntansa alueen lisäksi Asikkalan, Askolan, Hartolan, Hattulan, Hausjärven, Hollolan, Humppilan, Iitin, Janakkalan, Jokioisten, Joutsan, Kuhmoisten, Kärkölän, Lapinjärven, Lopen, Luhangan, Miehikkälän, Myrskylän, Mäntsälän, Mäntyharjun kunnan entisen Pertunmaan kunnan alue (sopimuksen päivitys 1.1.2025), Nurmijärven, Padasjoen, Pertunmaan, Pornaisten, Pukkilan, Pyhtään, Sipoon, Tammelan, Toivakan, Tuusulan, Vihdin, Virolahden ja Ypäjän kunnan sekä Espoon, Forssan, Haminan, Heinolan, Helsingin, Hyvinkään, Järvenpään, Hämeenlinnan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kotkan, Kouvolan, Lahden, Loviisan, Orimattilan, Porvoon, Riihimäen, Someron ja Vantaan kaupungin alueella.

Etelä-Suomen lomituspalvelujen alueella on v. 2026 tilastotietojen mukaan lomitustiloja 713, joilla on 1067 asiakasta. Kuukausipalkkaisia vakituisia maatalouslomittajia on noin 150 ja lisäksi lukuisia lyhyessä työsuhteessa olevia määräaikaisia lomittajia, ostopalvelusopimuksia ammatinharjoittajien tai yritysten kanssa solmitaan 34 loppukesästä 2026 toteutetun tarjouskilpailun perusteella. Hallinnossa toimii 13 henkilöä, lisäksi Digilomitus hanketyöntekijät 2 henkilöä ja Turvallinen ja vetovoimainen lomittajatyö hanketyöntekijä. Työkyvyn ja työhyvinvoinnin edistämiseksi henkilöstölle haetaan Kelan KIILA kursseja. Laaja työterveyshuoltosopimus mahdollistaa työfysioterapeutille yhteydenotot joustavasti. Uusi työterveyshuoltosopimus alkoi 1.1.2026 tarjouskilpailussa valitun toimijan, Terveystalon, kanssa.

Melan toimeksiantosopimus edellyttää toiminnan osapuolten edustajien yhteistoimintaryhmää. Asiakkaiden edustajat lomituspalvelujen yhteistoimintaryhmään valitaan MTK liittojen taholta (aiemmin MTK yhdistysten taholta). Edustajien lukumäärä MTK liitoittain: Häme 2, Kaakkois-Suomi 2, Keski-Suomi 1, Uusimaa 2 (MTK Uusimaa + SLC Nyland, molemmilla 1), Varsinais-Suomi 1 ja Etelä-Savo 1. Yhteistoimintaryhmässä on lisäksi lomittajien, hallinnon ja Mela-asiamiehen edustus. Yhteistoimintaryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Lomituspalvelutoiminnan kehittämiseen paikallisyksikköömme saatu Digilomitus -hanke päättyy alkuvuonna, kokonaiskestoaika 1.9.2024 - 28.2.2027. Rahoittaja on EAKR (Euroopan aluekehitysrahasto), rahoittava viranomainen on Uudenmaan liitto ja käsittelevä liitto on Päijät-Hämeen liitto. Hankkeen tavoitteet ovat:

- Hankkeen päätavoite on digitalisoida maatalouslomituksen käytänteitä helppokäyttöiseen tekniseen ratkaisuun
- Tekoälyn ja automaation hyödyntäminen osana maatalouslomituksen prosesseja, mikä tehostaa ja optimoi lomituspalveluita
- Tavoitteena on parantaa maatalousyrittäjien, asiakasyritysten ja lomittajien valmiuksia käyttää digitaalisia järjestelmiä järjestämällä käyttäjäystävällistä koulutusta

Sysmän kunta on saanut Kaakkois-Suomen elinvoimakeskukselta rahoitusta Turvallinen ja vetovoimainen lomittajatyö -hankkeelle, lyhennettynä TurVe-hanke. Hankkeen tavoitteena on vähentää lomittajien tapaturmista johtuvia sairauspoissaoloja merkittävästi. Tavoitteen saavuttamiseksi hankkeessa:

- kehitetään työturvallisuuteen liittyviä toimintatapoja lomittajien ja maatilojen näkökulmasta
- vahvistetaan lomittajatyön positiivista mielikuvaa ja tunnettuutta
- tiivistetään yhteistyötä lomahallinnon, lomituspalvelujen asiakkaiden ja lomittajien kesken
- vahvistetaan lomittajantyön positiivista mielikuvaa ja alan vetovoimaa

Turvallinen, arvostettu ja hyvin organisoitu työ koetaan myös houkuttelevampana. Hankkeen kokonaisbudjetti on 211 980,07 euroa ja se toteutetaan ajalla 1.9.2026–31.12.2028. Hankkeen aikana toteutetaan esiselvitys, kehittämisvaihe ja pilotointivaihe, joiden päätteeksi hankkeessa tehtyjä toimia pyritään ottamaan vakiintuneeseen käyttöön lomituspalveluiden alueella. Hankkeella vastataan myös Melan paikallisyksiköille asettamaan työturvallisuuden edistämisen ja sairauspoissaolojen vähentämisen tavoitteisiin.

Mela on asettanut paikallisyksiköille ydintavoitteet mittareineen vuosille 2026–2028. Sysmän kuntastrategian ja Melan tavoitteiden yhdistelmänä lomituspalvelujen toimintatavoitteet vuodelle 2027 ovat tiivistetysti seuraavanlaiset:

1. Kestävän toiminnan periaatteita toteutetaan henkilöstön tapaturmien ennaltaehkäisyssä, tähän liittyvässä työturvallisuuskoulutuksessa ja lomitustilojen työolosuhteiden kartoituksessa sekä työnjohdollisten tilakäyntien toteutuksessa. Lisäksi maatalouslomittajien työvuorojen suunnittelussa otetaan huomioon työkyky ja lepoajat.
2. Viestinnän osaamisen ja toteutuksen merkitys korostuu Melan tietojärjestelmähankkeen edetessä hallinnossa, henkilöstölle ja asiakkaille. Mela aloittaa lomitusyksikköjen hallinnon kanssa yhteistyön viestinnässä asiakkaille, lomitusyksikköjen uutiskirjeisiin

tulee osio Melan tiedotusta. Yhteisellä viestinnällä tiedotus tavoittaa lomituksen asiakkaat paremmin ja luodaan Melan ja lomitusyksikön yhteistyötä tiiviimmäksi.

Lomitustoiminnasta maksettavat arvonlisäveropalautukset vahvistavat kunnan taloutta merkittävästi. Valtion hallitusohjelmassa on maininta, että säästöjä ei tehdä maatalousyrittäjien lomituspalveluista mutta kuitenkin lomituspalvelujen hallinnosta säästöjä tehdään vuosien 2026 ja 2027 aikana. Etelä-Suomen lomituspalvelujen osalta arvio hallintorahan muutoksesta 2026–2027 on vähennystä 111 736 €. Vuoden 2025 aikana hallintohenkilöistä kolme on jäänyt pois työstä, säästö vuodelle 2026 saatiin aikaiseksi ns. luontaisen poistuman avulla. Vuoden 2027 hallinnon rahoitus on tiukka mutta taloudellisen tilanteen tasoittuminen on odotettavissa vuoden 2027 jälkeen.

Vuonna 2027 lomituspalveluissa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Merkittävin on Melan tietojärjestelmähanke, joka on vuosille 2025–2027, STM rahoitus on 4 milj. €. Lomituksen uusi järjestelmäratkaisu on nimeltään Lomituksen asiointipalvelu Pouta. Uutta tietojärjestelmää on odotettu, nykyinen Lomitusnetti on 19 vuotta vanha ja sitä ei pystytä enää uudistamaan. Melan suunnitelman mukaan tuotantokäytön aloitus on vuoden 2027 alussa kolmessa osassa. Testaus- ja käyttöönottovaiheen aikana käytetään vanhaa ja uutta järjestelmää rinnakkain.
Mikäli aikataulusuunnitelma viivästyy, se voi tarkoittaa käsityötä niin lomahallinnon kuin palkkahallinnon puolella ja lisätä IT-tuen tarvetta. Tavoitteena on toteuttaa maatalousyrittäjien lomituspalvelut siten, että lomituspalvelu pystytään toteuttamaan isosta muutosprosessista huolimatta lomituspalvelulain mahdollistamien etuuksien mukaisena. Tässä onnistuminen edellyttää taloudellista sijoitusta hallintoon vuodelle 2027, lomitusten on toteuduttava ja muutosprosessin on toteuduttava jouhevasti riittävän henkilöstöresurssin avulla. Onnistuminen heijastuu suoraan lomituspalvelutoiminnan tuloksellisuuteen seuraaville vuosille. Mikäli riittävää resurssia ei ole mahdollista järjestää, keskeisin riski on, että Sysmän hallinnoima Etelä-Suomen Lomituspalvelut yksikkö epäonnistuu toimeksiantajan, Melan, toimeksiantosopimuksen toteuttamisessa.

Lomituspalvelut

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
+ **TOIMINTATUOTOT**	**12 353 620**	**12 321 349**	**12 233 349**	**12 618 861**	**13 854 281**	**265 241**	**-2 %**
+ **TOIMINTAKULUT**	**-12 465 381**	**-12 268 249**	**-12 179 834**	**-12 661 595**	**-13 481 497**	**-196 214**	**-2 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-111 761**	**53 099**	**53 515**	**-42 734**	**372 784**	**69 027**	**162 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-197 665**	**-184 543**	**-183 560**	**-213 497**	**-203 184**	**-15 832**	**-7 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-309 426**	**-131 444**	**-130 045**	**-256 231**	**169 600**	**53 195**	**21 %**

MAA- JA METSÄTILAT (sitova)

Kunnan maa- ja metsäalueiden tuottava hoito perustuu Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen laatimaan metsäsuunnitelmaan vuosille 2015 - 2024. Metsänhoitoyhdistyksen laatiman päivitetyn metsäsuunnitelman pitäisi valmistua loppuvuonna 2026.

Maa- ja metsätilat

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**40 000**	**20 000**	**20 000**	**40 500**	**135 010**	**500**	**-1 %**
TOIMINTAKULUT	**-25 700**	**-23 700**	**-23 700**	**-23 650**	**-46 266**	**2 050**	**9 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**14 300**	**-3 700**	**-3 700**	**16 850**	**88 744**	**2 550**	**-15 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-1 009**	**-936**	**-928**	**-571**	**-544**	**438**	**77 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**13 291**	**-4 636**	**-4 628**	**16 279**	**88 200**	**2 988**	**-18 %**

KAAVOITUS (sitova)

Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus

Vuonna 2027 kunta toteuttaa maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta lakien ja omien strategisten painopisteiden mukaisesti. Tavoitteina ovat viihtyisän ja kestävän ympäristön luominen, vuorovaikutteinen suunnittelu sekä ranta-asemakaavojen hallinta. Ulkopuolisia asiantuntijoita ja palveluita hyödynnetään tarpeen mukaan. Kartta- ja paikkatietopalveluiden kehittäminen tukee kunnan päätöksentekoa ja tiedonhallintaa.

- Painopisteinä: Kestävä kasvu, monimuotoinen asuminen, maiseman ja luonnon vaaliminen, ranta-alueiden vastuullinen kehittäminen sekä saavutettavuuden parantaminen.
- Vuorovaikutteisuus: Asukastilaisuudet, kyselyt ja laajat sidosryhmäkuulemiset.
- Ranta-asemakaavat: Neuvonta, selkeät prosessit ja ohjeistukset.
- Kartta- ja paikkatieto: Järjestelmien kehittäminen, tiedon visualisointi ja digitaalisten palvelujen laajentaminen.
- Seuranta: Vuosittaiset raportit ja toimenpiteiden päivitykset palautteen ja olosuhteiden mukaan.
- Vapaiden ja rakentamiskelpoisten tonttien markkinointi

Kaavoituksen tavoitteet vuodelle 2027:

- Koulun alueen asemakaavamuutos
- Keskustan alueen asemakaavamuutos
- Leirintäalueen laajennuksen asemakaavamuutos
- Päijätsalon ranta-asemakaavan muutos
- Yksityisten ranta-asemakaavojen/muutosten edistäminen
- Maapoliittisen ohjelman toimeenpano
- Katualuetoimitukset: Talasniemen toimituksen loppuun saattaminen

PAIKKATIEDOT JA KARTAT

Kartta- ja paikkatietoasioille perustettiin vuonna 2024 oma itsenäinen menokohta. Kunnan päätöksenteon tukena ja tiedonhallinnan kannalta paikkatiedon tehokkaalla käytöllä on nykyään merkittävä rooli.

Kartta- ja paikkatietoasiat 2027

- Kartta- ja paikkatietoja kehittäminen tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan
- Ryhti-järjestelmään valmistautuminen aloitetaan
- Paikkatietojen keräämistä ja julkaisua jatketaan

Kaavoitus ja karttapalvelut

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed. vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	7 100	7 100	7 100	16 000	295	8 900	-56 %
TOIMINTAKULUT	-188 729	-188 729	-188 729	-245 226	-195 512	-56 497	-23 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-181 629	-181 629	-181 629	-229 226	-195 217	-47 597	-21 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kulut	-5 597	-5 369	-5 314	-7 592	-7 132	-1 995	-26 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-187 226	-186 999	-186 942	-236 818	-202 349	-49 592	-21 %

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO (sitova)

Hollolan kunta hallinnoi ympäristöterveydenhuollon tehtäviä Heinolan ja Orimattilan kaupunkien, sekä Asikkalan, Iitin, Kärkölän, Sysmän, Padasjoen ja Hartolan kuntien osalta.

Ympäristöterveydenhuolto

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTAKULUT	-206 900	-211 400	-216 200	-205 900	-177 805	1 000	0 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-206 900	-211 400	-216 200	-205 900	-177 805	1 000	0 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-820	-761	-754	-623	-592	197	32 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-207 720	-212 161	-216 954	-206 523	-178 397	1 197	1 %

HYVINVOINTIVALIOKUNTA

Hyvinvointivaliokunta, Varhaiskasvatus

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	352 082	346 136	346 120	307 264	484 920	-44 818	15 %
TOIMINTAKULUT	-6 281 446	-6 259 770	-6 259 746	-6 370 198	-6 157 151	-88 752	-1 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-5 929 363	-5 913 634	-5 913 625	-6 062 934	-5 672 231	-133 571	-2 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-197 476	-190 040	-188 864	-185 028	-169 471	12 448	7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-27 133	-27 133	-27 133	-35 415	-37 339	-8 283	-23 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 153 971	-6 130 807	-6 129 622	-6 283 377	-5 879 041	-129 406	-2 %

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (sitova)

Sivistystoimi järjestää kuntalaisille heidän fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, tiedollista ja taidollista kasvuaan tukevia koulutus- ja muita sivistyspalveluja sekä päivähoitopalveluja. Hallinto on tukipalvelua, joka vyörytetään toiminnoille.

Sivistystoimisto

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**60 535**	**60 389**	**60 373**	**56 044**	**49 763**	**-4 491**	**8 %**
TOIMINTAKULUT	**-58 192**	**-58 193**	**-58 192**	**-52 924**	**-46 730**	**5 268**	**10 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**2 343**	**2 197**	**2 181**	**3 120**	**3 032**	**777**	**-25 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-2 030**	**-1 884**	**-1 868**	**-2 054**	**-1 954**	**-24**	**-1 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-313**	**-313**	**-313**	**-1 066**	**-1 700**	**-753**	**-71 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**0**	**0**	**0**	**0**	**-622**	**0**	**-101 %**

KOULUTOIMI (sitova)

Koulutoimi tuottaa oppivelvollisuusikäisille varhaiskasvatuslain ja perusopetuslain mukaiset kasvatus- ja opetuspalvelut sekä järjestää lukiokoulutusta.

Sysmän Yhteiskoulu muodostaa päiväkodin, perusopetuksen ala- ja yläluokkien sekä Sysmän lukion yhteisen kasvatus- ja oppimisympäristön. Laadukas varhaiskasvatus, yhtenäinen perusopetus ja lukio ovat kunnan elinvoimaa, hyvinvointia ja vetovoimaa vahvistavia keskeisiä palveluita.

Taidekasvatuksessa hyödynnetään alueen kulttuuritarjontaa, tehdään yhteistyötä taiteen ja kulttuurin ammattilaisten kanssa sekä vieraillaan kulttuurikohteissa myös oman kunnan ulkopuolella.

Liikunnallisen elämäntavan vahvistamisessa hyödynnetään Sysmän lähiluontoa, liikuntapaikkoja ja monipuolisia harrastusmahdollisuuksia. Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä myönteistä suhdetta liikuntaan.

Opetuksessa painotetaan ohjattua ja opettajajohtoista työskentelyä, oppilaiden ja opiskelijoiden aitoa kohtaamista sekä yksilöllistä, eriyttävää opetusta ja ohjausta. Tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus oppia omien edellytystensä mukaisesti.

Samanaikaisopettajuutta ja yhteisopettajuutta kehitetään ryhmäkohtaisen tuen tarpeiden mukaisesti. Henkilöstön osaamista vahvistetaan koulutusten, moniammatillisen yhteistyön ja yhteisen kehittämistyön avulla.

Kasvatukseen ja opetukseen liittyvää vuoropuhelua syvennetään huoltajien, oppilaiden, opiskelijoiden ja henkilöstön välillä. Tavoitteena on rakentaa luottamukseen perustuvaa yhteistyötä, joka tukee lasten ja nuorten kasvua, oppimista ja hyvinvointia.

Huoltajien, koulujen ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä kehitetään etsimällä uusia yhteisen toiminnan muotoja. Vanhempainyhdistyksen toimintaa tuetaan ja aktivoidaan yhteistyössä koulun kanssa. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen perheille järjestettävät yhteiset tapahtumat vahvistavat yhteisöllisyyttä sekä tukevat perheiden arkea.

Kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaista toimintaa kehitetään osana opiskeluhuoltotyötä. Tavoitteena on vahvistaa turvallista, osallistavaa ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Vertaissovittelua ja oppilaiden osallisuutta lisätään kouluttamalla oppilaita Verso-sovittelijoiksi yhteistyössä naapurikunnan kanssa.

Varhaiskasvatuksen, koulutoimen ja vapaa-aikatoimen henkilöstölle järjestetään keväällä 2027 sovittelevan ja restoratiivisen toimintatavan yhteisökoulutus. Koulutus jatkaa vuonna 2025 käynnistynyttä kehittämistyötä ja vahvistaa rakentavaa vuorovaikutusta sekä yhteisöllisyyttä koko kasvatusyhteisössä.

Sysmän lukio toimii kahdessa toimipisteessä, Yhteiskoululla ja Olavin toimintakeskuksessa. Opetus järjestetään pääosin Olavin toimintakeskuksessa.

Tavoitteena on vahvistaa Sysmän lukion vetovoimaa, lisätä opiskelijamääriä sekä tukea paikallisten nuorten hakeutumista omaan lukioon. Tavoitteen saavuttamiseksi lukion painotuslinjoja kehitetään edelleen ja niiden markkinointia jatketaan aktiivisesti.

Uusiutuvan johtamisen ja vaikuttamisen linja perustuu uusiutuvaan eli regeneratiiviseen ajatteluun. Linjalla opiskellaan johtamista, vaikuttamista, kestävää kehitystä sekä luonto- ja ympäristötaitoja. Purjehdus toimii osana oppimiskokonaisuutta ja tukee käytännön taitojen sekä vastuullisen toimintatavan kehittymistä.

E-sport-linjaa jatketaan osana lukion vetovoimaista ja opiskelijalähtöistä koulutustarjontaa. Opis-kelijoiden asumisen tuki ja opiskeluhuolto toteutetaan yhteistyössä vapaa-aikatoimen ja koulunuorisotyön kanssa. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja opintoihin kiinnittymistä.

Sysmän varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaan sisältyy jatkuvasti päivittyvä osio, joka käsittelee Sysmän luontoa ja muuta toimintaympäristöä. Osa opetuksesta toteutetaan vuosittain varhaiskasvatusyksiköiden ulkopuolella hyödyntäen lähiympäristön tarjoamia oppimisympäristöjä.
Päiväkoti Syke kuuluu Salpausselkä Geopark -päiväkotiverkostoon.

Varhaiskasvatuksen teemana vuosina 2026-2027 ovat vastuullinen kuluttaminen sekä ympäristö- ja kestävyyskasvatus. Tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta, ympäristövastuullisuutta sekä kestävän elämäntavan taitoja osana arjen toimintaa.

Toiminnallisten tavoitteiden pohjalta valmisteltu koulutoimen talousarvion 2027 tunnuslukuosa on seuraavanlainen:

Oppilaiden ja opiskelijoiden lukumäärät:

	TP 2020	**TP 2021**	**TP 2022**	**TP 2023**	**TP 2024**	**TP 2025**	**TP 2026**	**TA 2027**
Varhaiskasvatus	x	x	79	68	60	68	63	64
Yhteiskoulu 1–9 lk	177	177	183	179	184	171	167	164
Esiopetus	18	22	18	17	15	13	15	14
Lukio	29	39	35	38	40	41	38	35
Yhteensä	263	264	315	302	299	293	283	277

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja opettajien lukumäärät:

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024	TP 2025	TA 2026	TA 2027
Varhaiskasvatus	x	x	18	16	17	16	14	14
Yhteiskoulu	23	23	22,8	21	21	18,5	16	15
Lukio	4	3	3	3,5	2	4	3,5	3,5
Yhteensä	31	29,5	43,8	40,5	40	38,5	33,5	32,5

Koulutoimi

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**148 743**	**148 597**	**148 581**	**148 944**	**252 829**	**201**	**0 %**
TOIMINTAKULUT	**-3 644 569**	**-3 644 585**	**-3 644 569**	**-3 698 620**	**-3 726 422**	**-54 051**	**-1 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-3 495 826**	**-3 495 987**	**-3 495 988**	**-3 549 676**	**-3 473 593**	**-53 850**	**-2 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-73 244**	**-69 851**	**-69 510**	**-69 418**	**-63 898**	**3 826**	**6 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-22 624**	**-22 624**	**-22 624**	**-26 904**	**-28 827**	**-4 280**	**-16 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-3 591 694**	**-3 588 463**	**-3 588 122**	**-3 645 998**	**-3 566 319**	**-54 304**	**-1 %**

KOULUTOIMEN INVESTOINTIESITYKSET 2027

Talousarvioon on varattu koulun hankintoihin 10 000 eur.

VARHAISKASVATUS (sitova)

Varhaiskasvatus

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**33 209**	**33 209**	**33 209**	**25 420**	**34 522**	**-7 789**	**31 %**
TOIMINTAKULUT	**-1 177 860**	**-1 177 866**	**-1 177 860**	**-1 213 784**	**-1 127 769**	**-35 924**	**-3 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-1 144 651**	**-1 144 657**	**-1 144 651**	**-1 188 364**	**-1 093 247**	**-43 713**	**-4 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-42 744**	**-41 161**	**-40 899**	**-39 408**	**-36 165**	**3 336**	**8 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-1 187 395**	**-1 185 818**	**-1 185 551**	**-1 227 772**	**-1 129 412**	**-40 377**	**-3 %**

KUNNAN VAPAA-AIKATOIMI (sitova)

Vapaa-aikatoimi tarjoaa palveluja ja toimintoja, jotka edistävät kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointia, virkistystä ja yhteisöllisyyttä. Se tarjoaa mahdollisuuksia harrastuksiin, liikuntaan, kulttuuriin ja muihin vapaa-ajan aktiviteetteihin.

Vapaa-aikatoimi

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**170 130**	**164 330**	**164 330**	**132 900**	**197 569**	**-37 230**	**28 %**
TOIMINTAKULUT	**-1 459 016**	**-1 437 319**	**-1 437 316**	**-1 457 794**	**-1 302 961**	**1 222**	**0 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-1 288 886**	**-1 272 989**	**-1 272 986**	**-1 324 894**	**-1 105 391**	**-36 008**	**-3 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-81 487**	**-79 028**	**-78 455**	**-76 202**	**-69 408**	**5 285**	**7 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-4 508**	**-4 508**	**-4 508**	**-8 511**	**-8 511**	**-4 003**	**-47 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-1 374 882**	**-1 356 526**	**-1 355 949**	**-1 409 607**	**-1 183 311**	**-34 725**	**-2 %**

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujen tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tarjoamalla monipuolisia ja helposti saavutettavia liikuntamahdollisuuksia kaikille ikäryhmille. Toiminnassa hyödynnetään Sysmän ainutlaatuisia luonto- ja lähiliikuntaympäristöjä yhteisöllisyyden vahvistamisessa sekä liikunnallisen elämäntavan tukemisessa. Ohrasaaren kehittäminen jatkuu edelleen, sauna ja saunan ympäristö rakennetaan esteettömäksi ja sen saavutettavuus paranee ja käyttöaste kasvaa.

Liikuntapalvelut edistävät matalan kynnyksen harrastamista yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen ja muiden toimijoiden kanssa. Tarjolla on sekä harrastelähtöistä että kilpailutonta ryhmätoimintaa eri kohderyhmille. Lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa tuetaan jatkamalla Harrastamisen Suomen malli -kerhotoimintaa sekä tarjoamalla liikuntaneuvontaa osana hyvinvoinnin edistämistä.

Toiminnassa tuetaan kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta ja mahdollistetaan laadukkaat olosuhteet omaehtoiseen liikkumiseen. Samalla tunnistetaan liikunnan merkitys myös psyykkisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja elämänlaadun vahvistajana.

Edistetään ja yllä pidetään ikääntyneiden toimintakykyä, osallisuutta ja hyvinvointia liikunnan avulla. Eläkeläisille on tarjolla edullisia kuntosali- ja uimahallipalveluja sekä kansalaisopiston ja järjestöjen tarjoamaa senioritoimintaan.

Hyödynnetään luonto- ja lähiliikuntamahdollisuuksia kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Pyritään lisäämään matalan kynnyksen liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Tuetaan lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa tarjoamalla perheille liikuntaneuvontaa.

Liikuntapalvelut ja uimahalli- ja kuntosalitoiminta

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**96 430**	**96 430**	**96 430**	**72 000**	**115 705**	**-24 430**	**34 %**
TOIMINTAKULUT	**-485 586**	**-465 587**	**-465 586**	**-498 928**	**-437 430**	**-13 342**	**-3 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-389 156**	**-369 156**	**-369 156**	**-426 928**	**-321 725**	**-37 772**	**-9 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-22 375**	**-21 543**	**-21 416**	**-17 540**	**-15 972**	**4 835**	**28 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-4 508**	**-4 508**	**-4 508**	**-8 511**	**-8 511**	**-4 003**	**-47 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-416 039**	**-395 207**	**-395 081**	**-452 980**	**-346 209**	**-36 941**	**-8 %**

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelujen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta tarjoamalla turvallisia kohtaamispaikkoja, monipuolisia harrastus-mahdollisuuksia sekä tukea kasvuun ja arkeen. Toimintaa toteutetaan yhteistyössä koulun, yhdistysten, urheiluseurojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Keskeisenä tavoitteena on sekä hyte-suunnitelmassa että ehkäisevän työn toiminta-suunnitelmassa mainittu sukupolvien välinen kohtaaminen ja nuorten osallisuus. Toiminnan tavoitteena on järjestää eri ikäryhmiä yhdistäviä tapahtumia ja toimintakokonaisuuksia yhdessä järjestöjen, koulujen ja muiden toimijoiden. Nuorten osallisuutta vahvistetaan kehittämällä nuorisovaltuuston toimintaa, lisäämällä nuorten kuulemista sekä tarjoamalla nuorille mahdollisuuksia osallistua toimintojen ja tapahtumien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Tavoitteena on, että nuoret toimivat aktiivisina suunnittelijoina ja toteuttajina, eivät pelkästään toiminnan kohteina.

Nuorisotila toimii keskeisenä nuorten kohtaamispaikkana, jossa tarjotaan turvallinen ympäristö vapaa-ajan viettämiseen, yhteisöllisyyden vahvistamiseen sekä turvallisen aikuisen kohtaamiseen. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan eri ikäisten lasten ja nuorten tarpeet sekä matalan kynnyksen osallistumismahdollisuudet.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Toiminta perustuu Sysmän kunnan hyvinvointisuunnitelmaan sekä Päijät-Hämeen yhteisiin hyvinvoinnin kärkiin – osallisuus ja yhteisöllisyys, mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus sekä päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat.

Painopisteenä on kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen tukemalla järjestöjä, yhdistyksiä ja vapaaehtoisia toimijoita. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten, nuorten ja ikääntyneiden yhteiseen toimintaan ja kohtaamiseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu poikkihallinnollisena yhteistyönä kaikilla kunnan toimialoilla ja toimintaa ohjaavat hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, kuntalaisten hyvinvointia kuvaava tieto sekä aktiivinen hyvinvointialueen ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2027
- kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen
- yksinäisyyden vähentäminen ja kohtaamisten lisääminen
- mielen hyvinvoinnin tukeminen kaikissa ikäryhmissä
- lasten ja nuorten hyvinvoinnin, osallisuuden ja terveiden elämäntapojen edistäminen
- päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja terveellisten elämäntapojen tukeminen
- turvallisen ja saavutettavan arjen vahvistaminen

Mittarit
- tapahtumien, osallistujien ja yhteistyötoimijoiden määrät
- kuntalaiskyselyt ja asiakaspalaute
- kouluterveyskyselyn ja päihdetilannekyselyn tulokset
- harrastus- ja ryhmätoimintaan osallistuvien määrät
- järjestöavustusten ja yhteistoiminnan määrä
- hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen

Hyte, hyvinvoinn.ja terv.edist

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	800	800	800	0	750	-800	0 %
TOIMINTAKULUT	-156 581	-156 581	-156 581	-147 804	-125 868	8 777	6 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-155 781	-155 781	-155 781	-147 804	-125 118	7 977	5 %
Laskennalliset kustannukset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-155 781	-155 781	-155 781	-147 804	-125 118	7 977	5 %

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on tarjota kuntalaisille laadukkaita ja elämyksellisiä kulttuuritapahtumia ja –kokemuksia. Kulttuuritoimi luo edellytykset kunnassa harjoitettavalle kulttuurityölle ja sen edistämiselle.
Sysmän kunnassa on perinteikästä ja vakiintunutta kulttuurintuotantoa ja useita järjestäjätahoja:
- Kirjakyläpäivät ja Kirjojen iltapäivä, Sysmän Kirjakyläyhdistys Ry
- Sysmän Suvisoiton konsertit ja Lasten Suvisoittomusiikkileiri, Sysmän Suvisoitto Ry
- Kuurina Teatteri
- Taidetapahtumia ja -näyttelyitä, ITtE-Taide Ry
- Museotoiminta, Sysmän Seura ja Suomen Harmonikkamuseo
- Kirjaston konsertit, näyttelyt ja tapahtumat
- Sysmän Kino, elokuvat Teatteritalolla

Elokuvia näytetään viikoittain, lukuun ottamatta kesäaikaa. Elokuvavalinnoissa pyritään huomioimaan eri ikäryhmät. Koulun, päiväkodin ja työpajojen kanssa tehdään yhteistyötä ja näin varmistetaan, että kaikki lapset ja nuoret pääsevät silloin tällöin nauttimaan elokuvatarjonnasta.

Kunta ylläpitää kirjailijaresidenssi Villa Sarkiaa yhteistyössä Nuoren Voiman Liiton kanssa. Kirjastonjohtaja hoitaa toimensa puolesta Villa Sarkian yhteistyön organisoinnin, yhteydenpidon vieraisiin sekä siivous-, huolto-, korjaus- ja tavaratilaukset.

Kulttuuripalvelut

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**23 900**	**18 100**	**18 100**	**17 700**	**36 327**	**-6 200**	**35 %**
TOIMINTAKULUT	**-178 741**	**-177 741**	**-177 741**	**-178 258**	**-159 461**	**483**	**0 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-154 841**	**-159 641**	**-159 641**	**-160 558**	**-123 134**	**-5 717**	**-4 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-10 162**	**-9 849**	**-9 779**	**-10 585**	**-9 634**	**-423**	**-4 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-165 003**	**-169 490**	**-169 420**	**-171 143**	**-132 768**	**-6 140**	**-4 %**

Kirjastopalvelut

Sysmän kunnankirjasto on sivistyksen, vapaa-ajan ja elinikäisen oppimisen paikka. Osana Las-tu-seutukirjastoa Sysmän kirjaston asiakkaiden saatavilla on mittava niin painettujen kuin e-aineistojenkin kokoelma. Lainattavien pelien, elokuvien ja esineiden valikoima laajentaa perinteistä kirjakokoelmaa ja edistää kausiesineiden kiertotaloutta.

Omatoimikirjaston laajat aukiolot tekevät kirjastosta saavutettavan kaikille, kullekin kuntalaiselle ja vapaa-ajan asukkaalle parhaiten sopivaan aikaan. Kirjastoa voi hyödyntää etätyöskentelyyn, opiskeluun ja harrastamiseen. Tiloissa voi järjestää kokouksia, harrasteryhmien tapaamisia ja erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä.

Laadukkaat kirjastopalvelut edellyttävät uusiutuvaa ja monipuolista aineistokokelmaa, ammattitaitoista henkilökuntaa ja viihtyisiä tiloja, joissa asiakkaat tykkäävät asioida, kokoustaa ja harrastaa. Lukutaidon ja demokratian ylläpito vaatii, että kirjasto toimii kumppanina ja yhteistyössä esim. varhaiskasvatuksen, koulun ja yhdistysten kanssa, tarjoten kaikille pääsyn luotettaviin tie-donlähteisiin. Kirjasto edistää osaltaan kansalaisten kriisinkestävyyttä ja hyvinvointia. Väestön ikääntyminen ja lukutottumusten muutokset vaikuttavat kirjaston käyttäjäkuntaan. Ikääntyneet käyttävät kirjastoa eniten, kun taas työikäiset ja lapset kuluttavat paljon lukuaikapalveluja, jolloin kirjastonkäyttö vähenee eikä kirjastonkäytön tottumusta välttämättä synny. Mediakasvatusta, digitaitoja ja kriittistä lukutaitoa pitää edistää kaikissa ikäluokissa. Pienen kirjaston resurssit ovat kovilla monitasoisiin ja laajoihin tarpeisiin vastatessa.

Kirjastotoiminta

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	3 500	3 500	3 500	3 200	4 664	-300	9 %
TOIMINTAKULUT	-366 359	-365 660	-365 659	-375 720	-345 580	-9 361	-2 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-362 859	-362 160	-362 159	-372 520	-340 916	-9 661	-3 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-29 348	-28 543	-28 321	-26 872	-24 477	2 476	9 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-392 207	-390 704	-390 480	-399 392	-365 393	-7 185	-2 %

TOIMINTAYMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Toimintaympäristövaliokunta

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	3 308 286	3 288 286	3 288 286	3 510 885	3 407 604	202 598	-6 %
TOIMINTAKULUT	-3 925 972	-3 827 977	-3 828 972	-3 989 276	-3 650 377	-63 304	-2 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-617 686	-539 690	-540 686	-478 391	-242 773	139 294	29 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-196 599	-185 092	-183 325	-186 952	-176 500	9 647	5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 330 356	-1 330 356	-1 330 356	-1 249 299	-1 270 612	81 056	6 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 144 641	-2 055 138	-2 054 366	-1 914 643	-1 689 885	229 998	12 %

TEKNINEN HALLINTO (sitova)

Tekninen toimi järjestää kunnan toiminnassa tarvittavat tukipalvelut sekä huolehtii kunnan infrastruktuurin ja kiinteistöjen ylläpidosta, rakennuttamisesta ja kehittämisestä. Lisäksi tekninen toimi vastaa toimialaansa kuuluvien lakisääteisten viranomaistehtävien järjestämisestä. Vuonna 2026 suurimmat investoinnit olivat Väihkyläntien katu-, vesi- ja viemäriverkostojen suunnitelmallinen saneeraus, Talasniemen alueen katujen ja vesihuollon rakentaminen.

Vuonna 2027 painopisteinä ovat katu-, vesi- ja viemäriverkostojen suunnitelmallinen saneeraus, Talasniemen alueen kunnallistekniikan viimeistely talousarvion mukaisesti sekä käytössä olevien kiinteistöjen kohdennetut peruskorjaukset.

Toimintaympäristövaliokunta edistää kuntastrategian tavoitetta **vahvasta asumisen ja yrittämisen kunnasta** ylläpitämällä ja kehittämällä toimivaa, turvallista ja laadukasta infrastruktuuria. Katusaneerauksilla ja vesihuollon uudistamisella parannetaan asumisen ja yritystoiminnan edellytyksiä sekä palvelujen toimintavarmuutta.

Ympärivuotisen Päijänteen vapaa-ajan keitaan tavoitetta toteutetaan muun muassa Ohrasaaren kehittämisellä sekä huolehtimalla ulkoilu- ja virkistysalueiden, reittien, opastuksen ja satamapalvelujen toimivuudesta. Ohrasaaren kehittäminen tukee sekä kuntalaisten että vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden virkistys- ja liikuntamahdollisuuksia.

Aktiivisten ja hyvinvoivien sysmäläisten tavoitetta edistetään kehittämällä turvallisia ja saavutettavia liikunta- ja ulkoiluympäristöjä. Liikenneturvallisuutta parannetaan katusaneerauksilla, katujen ja pyöräteiden asfaltoinneilla sekä valaistuksen parantamisella. Toimenpiteillä tuetaan turvallista arjen liikkumista eri ikäryhmille.

Yhdessä tekevän ja kestävän Sysmän tavoitetta toteutetaan suunnitelmallisella kunnossapidolla, pitkäjänteisellä investointien suunnittelulla sekä kustannustehokkailla ja ympäristövastuullisilla ratkaisuilla. Luonnon monimuotoisuus huomioidaan alueiden hoidossa ja kehittämisessä. Toimintatapoja uudistetaan kehittämiskokeiluilla, ja talouden sekä omaisuudenhallinnan suunnittelua vahvistetaan laatimalla 10 vuoden investointiohjelma.
Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Tekninen hallinto

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTAKULUT	**-329 354**	**-329 355**	**-329 354**	**-334 650**	**-293 883**	**-5 297**	**-2 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-329 354**	**-329 355**	**-329 354**	**-334 650**	**-293 883**	**-5 297**	**-2 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-27 660**	**-27 261**	**-26 914**	**-26 362**	**-24 247**	**1 298**	**5 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-1 921**	**-1 921**	**-1 921**	**-3 650**	**-5 014**	**-1 729**	**-47 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-358 935**	**-358 537**	**-358 188**	**-364 663**	**-323 144**	**-5 727**	**-2 %**

YMPÄRISTÖNHOITO (sitova)

Ylläpidetään infrastruktuurin toimivuutta, alueiden yleistä viihtyvyyttä ja turvallisuutta sekä vesis-tön kuntoa.

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Ympäristönsuojelun tavoitteena on mahdollistaa, ylläpitää ja kehittää terveellinen, turvallinen, kestävä ja viihtyisä sekä luontosuhteiltaan monimuotoinen asuinympäristö sysmäläisille.

Sysmän kunta jakaa järvien kunnostusavustuksia yhdistyksille, toimikunnille ja osakaskunnille pienimuotoisiin järvien kunnostuksiin esim. niittoon tai hoitokalastukseen.

Helmi-hankkeilla voidaan saada kuntaan avustusta luonnonhoito- ja kunnostustöihin. Aiemmin helmihankkeiden rahoituksella on kunnostettu lintuvesiä ja perinnebiotooppeja. Suunnitteilla on kuntien yhteinen järviruokohanke, jossa Sysmän omakustannus olisi n. 17 000 €. Alueelle on myös suunniteltu yhdessä palkattavaksi vesiensuojelukoordinaattori. Todennäköisesti tulee haettavaksi avustuksia mm. matkailun kehittämiseen, virkistysrakenteiden toteuttamiseen ja ilmaston muutoksen hillintään ja sopeutumiseen.

Yksityistiet

Yksityisteiden kunnossapitoavustusten määrärahaa vuonna 2027 on 100 000 euroa.

Ympäristönhoito

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**11 100**	**11 100**	**11 100**	**10 700**	**47 512**	**-400**	**4 %**
TOIMINTAKULUT	**-587 694**	**-587 695**	**-587 694**	**-547 553**	**-558 507**	**40 141**	**7 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-576 594**	**-576 595**	**-576 594**	**-536 853**	**-510 995**	**39 741**	**7 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-23 992**	**-22 263**	**-22 075**	**-21 559**	**-20 514**	**2 433**	**11 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-405 869**	**-405 869**	**-405 869**	**-359 154**	**-355 255**	**46 715**	**13 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-1 006 455**	**-1 004 726**	**-1 004 538**	**-917 566**	**-886 764**	**88 889**	**10 %**

KIINTEISTÖT (sitova)

Tekninen toimi vastaa kunnan kiinteistöjen rakennuttamisesta ja ylläpidosta. Vuoden 2024 lopussa on valmistunut Sysmän kunnan toimitilaohjelma. Sysmän kunta haluaa kehittää kiinteistönpitoaan kestävästi ja pitkäjänteisesti. Toimitilaohjelma tarjoaa tähän hyvän työkalun. Toimitilaohjelman tarkoituksena on linjata, mitä rakennusomaisuutta kunta omistaa (suora omistus ja kuntakonsernin tytär- sekä osakkuusyhteisöjen tilaomistukset), miten ja millä resursseilla se omistuksiaan hoitaa ja miten se omistuksiaan käyttää.

Kiinteistöt

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**1 937 656**	**1 917 656**	**1 917 656**	**2 112 985**	**1 994 537**	**175 328**	**-8 %**
TOIMINTAKULUT	**-1 712 356**	**-1 647 356**	**-1 647 356**	**-1 904 406**	**-1 697 104**	**-192 050**	**-10 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**225 301**	**270 301**	**270 301**	**208 579**	**297 433**	**-16 722**	**8 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-90 255**	**-83 754**	**-83 040**	**-77 447**	**-73 697**	**12 808**	**17 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-727 380**	**-727 380**	**-727 380**	**-733 677**	**-755 328**	**-6 297**	**-1 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-592 334**	**-540 834**	**-540 120**	**-602 545**	**-531 593**	**-10 211**	**-2 %**

LIIKELAITOKSET (sitova)

VESIHUOLTOLAITOS

Vesihuoltolaitos huolehtii turvallisen ja laatuvaatimukset täyttävän talousveden tuottamisesta ja toimittamisesta asiakkailleen sekä jätevesien johtamisesta ja käsittelystä ympäristölainsäädännön ja ympäristöluvan vaatimusten mukaisesti. Palvelut järjestetään toimintavarmasti, taloudellisesti ja ympäristövastuullisesti.

Vuonna 2027 toiminnan painopisteinä ovat vesihuoltoverkostojen suunnitelmallinen saneeraus, vedenjakelun ja jätevesihuollon toimintavarmuuden parantaminen sekä laitoksen talouden vahvistaminen. Verkostoja uusitaan muun muassa katusaneerausten yhteydessä. Kunnossapitoa ja investointeja kohdennetaan verkostojen ja laitosten kunnon sekä toimintaan liittyvien riskien perusteella.

Vesihuoltolaitos edistää kuntastrategian tavoitetta **vahvasta asumisen ja yrittämisen kunnasta** turvaamalla asumisen ja yritystoiminnan tarvitsemat vesihuoltopalvelut. Verkostojen saneerauksilla ja ennakoivalla kunnossapidolla vähennetään käyttöhäiriöitä ja varmistetaan palvelujen jatkuvuus.

Ympärivuotisen Päijänteen vapaa-ajan keitaan tavoitetta tuetaan huolehtimalla vesihuoltopalvelujen riittävyydestä myös kausittaisen kulutuksen aikana. Tehokkaalla jätevedenkäsittelyllä ja viemäriverkoston kunnossapidolla vähennetään vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta ja suojellaan alueen luonto- ja virkistysarvoja.

Aktiivisten ja hyvinvoivien sysmäläisten tavoitetta edistetään toimittamalla turvallista talousvettä ja huolehtimalla luotettavasta jätevesihuollosta. Veden laatua ja laitosten toimintaa seurataan säännöllisesti, ja asiakkaille tiedotetaan huoltotöistä sekä palveluhäiriöistä.

Yhdessä tekevän ja kestävän Sysmän tavoitetta toteutetaan pitkäjänteisellä talouden ja investointien suunnittelulla sekä kehittämällä yhteistyötä muiden vesihuoltolaitosten kanssa. Vesijohtoverkoston vuotoja ja viemäriverkostoon pääseviä vuotovesiä vähennetään suunnitelmallisilla korjauksilla. Samalla parannetaan toiminnan energia- ja kustannustehokkuutta sekä varaudutaan häiriötilanteisiin. Vesihuollon tulevat saneeraus- ja investointitarpeet huomioidaan kunnan 10 vuoden investointiohjelmassa.
Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Liikelaitokset

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**583 350**	**583 350**	**583 350**	**595 600**	**526 427**	**12 250**	**-2 %**
TOIMINTAKULUT	**-393 535**	**-393 536**	**-393 535**	**-370 870**	**-334 371**	**22 665**	**6 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**189 815**	**189 814**	**189 815**	**224 730**	**192 055**	**34 915**	**-16 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-21 812**	**-20 596**	**-20 393**	**-25 841**	**-24 402**	**-4 029**	**-16 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-184 685**	**-184 685**	**-184 685**	**-142 318**	**-144 514**	**42 367**	**30 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-16 682**	**-15 467**	**-15 263**	**56 571**	**23 139**	**73 253**	**-129 %**

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSVALVONTA (sitova)

Kunnallinen rakennusvalvontatoiminta järjestetään hyvällä asiakaspalvelulla taloudellisesti ja lainmukaisesti.

Ryhti-hanke, johon sitoutetaan kaikki kunnat, lisää kustannuksia, mutta parantaa osaltaan rakennusrekisteritietoja. Tähän liittyvän rakennusrekisterin laadunparannustyön tavoitteena on saada aikaan rakennusrekisteri, joka sisältää halutulla tasolla kaikki kunnan rakennukset ja joiden sijainti-, omistaja- ja ominaisuustiedot ovat luotettavia. Hankkeeseen on varauduttu talousarviossa.

Tarkoituksena on vuonna 2027 käynnistää kiinteistöveroa varten selvitys, jossa vertaillaan verottajan rakennusaineistoa ja Maanmittauslaitoksen maastotietokantaa (pohjautuu ilmakuvaukseen) Sysmän rakennusrekisteritietoihin. Vertailun avulla löydetään ne rakennukset, jotka puuttuvat rekisteristä ja saatetaan ne kiinteistöverotuksen piiriin. Työtä varten on varattu 26 000 euroa talousarvioon.

Neuvonnalla sujuvoitetaan vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoiksi.

Rakennusvalvonnan taloudellisuutta ja tehokkuutta pyritään parantamaan selvittämällä yhteistyötä pienten naapurikuntien kanssa.

Ympäristö- ja rakennusvalvonta

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**100 000**	**100 000**	**100 000**	**110 000**	**156 347**	**10 000**	**-9 %**
TOIMINTAKULUT	**-383 868**	**-350 869**	**-351 868**	**-330 897**	**-263 516**	**52 971**	**16 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-283 868**	**-250 869**	**-251 868**	**-220 897**	**-107 170**	**62 971**	**29 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-11 677**	**-11 368**	**-11 231**	**-12 825**	**-11 924**	**-1 148**	**-9 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-915**	**-915**	**-915**	**-915**	**-915**	**0**	**0 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**-296 460**	**-263 152**	**-264 014**	**-234 637**	**-120 009**	**61 823**	**26 %**

JÄTEHUOLTO (sitova)

Sysmän kunta huolehtii vastuulleen kuuluvien jätehuoltopalvelujen järjestämisestä, jätteiden vastaanotosta ja toimittamisesta asianmukaiseen käsittelyyn sekä vaarallisten jätteiden vastaanotosta. Lisäksi tehtäviin kuuluvat jätehuollon neuvonta, asiakaspalvelu, suunnittelu ja kehittäminen.

Koskueenmäen lajitteluasema palvelee vakituisia ja vapaa-ajan asukkaita ympärivuotisesti. Lajitteluasemalla työskentelee 1-2 henkilöä, lisäksi kesäkaudella palvelua vahvistetaan vastaamaan lisääntyvää asiakasmäärää. Kunnan kilpailuttamista jätteenkuljetuksista vastaa vuosina 2026–2028 Pakkariposse Oy. Kuljetukset kattavat haja-asutusalueen sekajätteen sekä kunnan järjestämisvastuulle kuuluvan bio- ja pakkausjätteen keräyksen. Pakkariposse Oy toimittaa keräämänsä biojätteet suoraan jätteenkäsittelylaitokseen, pakkausjätteet tuottajayhteisön vastaanottoterminaaleihin sekä sekajätteet lajitteluasemalle, josta ne kuljetetaan edelleen loppukäsittelypaikkaan. Vuoden 2026 aikana kilpailutetaan sekajätteen siirtokuljetus lajitteluasemalta loppukäsittelypaikkaan sekä vaarallisten jätteiden kuljetukset. Vuonna 2027 seurataan näiden palvelujen sopimuksenmukaista toteutumista, kustannuksia ja toimintavarmuutta. Taajama-alueella valmistaudutaan siirtymään sekajätteen kuljetuksessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen 1.1.2029.

Vuonna 2027 toiminnan painopisteinä ovat jätehuoltopalvelujen toimintavarmuus ja kustannustehokkuus, lajittelun ja kierrätyksen edistäminen sekä asiakasrekisterin ja laskutuksen ajantasaisuus. Sähköistä asiointia ja jäteneuvontaa kehitetään palvelujen käytön helpottamiseksi. Toiminnalla ehkäistään roskaantumista ja jätteistä aiheutuvia terveys- ja ympäristöhaittoja.

Jätehuolto edistää kuntastrategian tavoitetta **vahvasta asumisen ja yrittämisen kunnasta** tarjoamalla toimivia ja ennakoitavia jätehuoltopalveluja niille asiakkaille, joiden jätehuollosta kunta vastaa. Sujuvat keräys-, vastaanotto- ja kuljetuspalvelut tukevat laadukasta asuinympäristöä.

Ympärivuotisen Päijänteen vapaa-ajan keitaan tavoitetta tuetaan huomioimalla vapaa-ajan asumisen kausittaiset palvelutarpeet lajitteluaseman toiminnassa ja jätteiden keräyksessä. Keräyspisteiden siisteydellä ja selkeällä lajitteluopastuksella ehkäistään roskaantumista ja suojellaan luonnon sekä vesistöjen virkistysarvoja.

Aktiivisten ja hyvinvoivien sysmäläisten tavoitetta edistetään saavutettavilla jätehuoltopalveluilla, toimivalla asiakaspalvelulla ja käytännönläheisellä neuvonnalla. Sähköinen asiointi helpottaa jätehuoltoasioiden hoitamista, ja vaarallisten jätteiden asianmukainen vastaanotto ja kuljetus ehkäisevät terveys- ja ympäristöhaittoja.

Yhdessä tekevän ja kestävän Sysmän tavoitetta toteutetaan edistämällä jätteen määrän vähentämistä, uudelleenkäyttöä ja kierrätystä sekä kehittämällä toimintaa yhteistyössä kuljetus- ja käsittelypalvelujen tuottajien kanssa. Talouden tasapainoa vahvistetaan seuraamalla palvelujen kustannuksia, huolehtimalla laskutuksen oikeellisuudesta ja kehittämällä toimintatapoja. Jätehuollon kehittämistarpeet huomioidaan kunnan pitkäjänteisessä talouden ja investointien suunnittelussa.

Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Jätehuolto

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	**676 180**	**676 180**	**676 180**	**681 600**	**610 536**	**5 420**	**-1 %**
TOIMINTAKULUT	**-500 818**	**-500 818**	**-500 818**	**-479 478**	**-430 705**	**21 340**	**4 %**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**175 362**	**175 362**	**175 362**	**202 122**	**179 830**	**26 760**	**-13 %**
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	**-18 618**	**-17 453**	**-17 292**	**-19 922**	**-18 864**	**-1 304**	**-7 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-9 585**	**-9 585**	**-9 585**	**-9 585**	**-9 585**	**0**	**0 %**
Tehtävän kokonaiskustannukset	**147 159**	**148 323**	**148 485**	**172 615**	**151 381**	**25 456**	**-15 %**

KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ

	Talousarvio 2027	Suunnitelmavuosi 2028	Suunnitelmavuosi 2029	Talousarvio 2026	Tilinpäätös 2025	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi	Ero ed vuosi/ kuluva vuosi
Tuloarviot ja määrärahat							
TOIMINTATUOTOT	16 826 592	16 702 031	16 625 412	17 450 116	18 789 863	623 524	-4 %
TOIMINTAKULUT	-26 469 233	-25 993 214	-25 953 130	-26 589 177	-26 908 959	-119 944	0 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-9 642 641	-9 291 184	-9 327 718	-9 139 061	-8 119 096	503 579	6 %
Laskennalliset kustannukset							
Muut laskennalliset kust.	-685 069	-646 079	-646 059	-673 053	-633 488	12 016	2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 386 828	-1 386 828	-1 386 828	-1 326 627	-1 399 292	60 201	5 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-11 714 538	-11 324 090	-11 360 606	-11 138 742	-10 151 876	575 796	5 %

Erot ed. talousarvio + lisäTa	2027	2026	ero	ero %
Investointimenot	1 995 000	3 365 000	-1 370 000	-69 %
Käyttötalousmenot	-27 154 302	-27 262 230	107 928	0 %
Käyttötaloustulot	16 826 592	17 450 116	-623 524	-4 %
Toimintakate	-10 327 709	-9 812 114	-515 595	5 %
Verotulot	7 971 000	7 732 000	239 000	3 %
Valtionosuudet	3 621 839	3 778 795	-156 956	-4 %
Vuosikate	1 390 830	1 838 681	-447 851	-32 %
Tilikauden tulos	-45 999	457 053	-503 052	1094 %

INVESTOINTIOSA

Investointilista 2027-2029			
	TA 2027	TA 2028	TA 2029
Yleiset ja muut ulkoalueet			
Puistot ja leikkipaikat		20 000	20 000
Ohrasaaren perusparannus, esteetön sauna ja wc	130 000		
Satamat ja laiturit		30 000	30 000
Kiinteistöt			
Korjaukset/saneeraukset		400 000	700 000
Virastotalon varavoimahallin katto, porrashuone	100 000		
Teatteritalo	100 000		
Kokkola	100 000		
Uudisrakennukset			
Teknisen toimen halli	20 000	400 000	50 000
Kunnallistekniikka		300 000	500 000
Vesi- ja viemärihuolto Sysmäntien linja	380 000		
Vesi- ja viemärihuolto Uotintie	230 000		
Uotintie kadun saneeraus	450 000		
Puhdistamon/vedenottamot/pumppaamot saneeraus	20 000	30 000	30 000
Otamon vedenottamon peruskorjaus	30 000	350 000	
Talasniemi; maanhankinta	200 000		
Talasniemi, asfaltointi	130 000		
Asfaltointi		120 000	120 000
Hankinnat			
Lajitteluasema	10 000	10 000	10 000
Ohjelmistot	20 000	20 000	20 000
Koulun hankinnat	10 000	20 000	20 000
Infotaulut	30 000		
Esiintymislava	35 000		
Yhteensä	1 995 000	1 700 000	1 500 000

TULOSLASKELMAOSA

	TP 2025	TA + LisäTa 2026	TA 2027	Muutos-%	SU 2028	SU 2029
Myyntituotot	14 516 795	13 649 601	13 327 533	-2 %	13 277 890	13 189 870
Maksutuotot	1 679 192	1 244 420	1 321 715	6 %	1 301 715	1 301 715
Tuet ja avustukset	396 063	233 310	125 988	-46 %	91 070	102 470
Muut toimintatuotot	2 197 814	2 322 785	2 051 357	-12 %	2 031 357	2 031 357
TOIMINTATUOTOT	**18 789 863**	**17 450 116**	**16 826 592**	**-4 %**	**16 702 031**	**16 625 412**
Henkilöstökulut	-13 740 650	-13 310 692	-13 614 845	2 %	-13 295 850	-13 259 825
Palvelujen ostot	-7 647 302	-8 077 396	-7 888 673	-2 %	-7 717 240	-7 714 430
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 086 495	-1 102 477	-1 073 255	-3 %	-1 072 705	-1 081 610
Avustukset	-2 908 549	-2 803 336	-2 588 620	-8 %	-2 588 620	-2 588 620
Muut toimintakulut	-2 159 451	-1 968 329	-1 988 909	1 %	-1 964 877	-1 954 703
TOIMINTAKULUT	**-27 542 448**	**-27 262 230**	**-27 154 302**	**0 %**	**-26 639 293**	**-26 599 189**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-8 752 584**	**-9 812 114**	**-10 327 709**	**5 %**	**-9 937 262**	**-9 973 777**
Verotulot	7 438 009	7 732 000	7 971 000	3 %	8 055 000	8 223 000
Valtionosuudet	4 115 196	3 778 795	3 621 839	-4 %	3 621 839	3 621 839
Rahoitustuotot ja -kulut	305 582	140 000	125 700	-10 %	125 700	125 700
VUOSIKATE	**3 106 203**	**1 838 681**	**1 390 830**	**-24 %**	**1 865 277**	**1 996 762**
Poistot ja arvonalentumiset	-1 399 292	-1 326 627	-1 386 828	5 %	-1 386 828	-1 386 828
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	-75 000	-50 000	-33 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	**1 706 911**	**437 053**	**-45 999**	**-111 %**	**478 449**	**609 933**
Varausten ja rahastojen muutos	-385 064	418 375	459 889	10 %	459 889	459 889
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**1 321 847**	**855 429**	**413 890**	**-52 %**	**938 338**	**1 069 822**

RAHOITUSOSA

RAHOITUSLASKELMA	TA 2027	Su 2028	Su 2029	Ta 2026 + lta	TP2025	Ero 26/27	Ero %
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	1 390 830	1 865 277	1 996 762	1 838 681	3 106 203	-447 851	-32,2
Satunnaiset erät	-50 000			-75 000	0	25 000	
Tulorahoituksen korjaus				0	64 182	0	
yht.	**1 340 830**	**1 865 277**	**1 996 762**	**1 763 681**	**3 170 385**	**-422 851**	-31,5
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-1 995 000	-1 700 000	-1 500 000	-3 615 000	-2 085 045	1 620 000	-81,2
Rah.osuudet investointi					40 848		0
Pysyvien vastaavien	860 000			0	337 033	860 000	0
luovutusvoitot							
Toiminnan ja invest.	**205 830**	**165 277**	**496 762**	**-1 851 319**	**1 463 221**	**2 057 149**	999,4
rahavirta							
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	-50 000			-370 000		**320 000**	
Lainakannan muutokset							
Pitkäaik.lainojen lis.	0	0	0	0	0	0	0
Pitkäaik.lainojen väh.	0	0	0	0	-28 947	0	0,00
Lyhytaik.lainojen	0	0	0		-9 254		0
muutos							
yht.	**-50 000**	**0**	**0**	**-370 000**	**-38 201**	**320 000**	-640
Muut maksuvalmiuden							
muutokset							
Toimeksiant.var.ja po:n	0				321 680		0
Saamisten muutos					262 651		0
Korottomien velkojen mu					209 701		0
					794 032		0
Rahoituksen rahavirta	**-50 000**	**0**	**0**	**-370 000**	**755 831**	**320 000**	-640
Sijoitukset muihin raham.	**500 000**						
Pankkisaamiset	**-500 000**						
RAHAVAROJEN MUUTOS	**155 830**	**165 277**	**496 762**	**-2 221 319**	**2 219 052**	**2 377 149**	0

SYSMÄ

LIITE : TILIKARTTA

1	**Vastaavaa**
10	**Aineettomat hyödykkeet**
1001	Vesihuoltolait.ohjelmat
1005	Tietokoneohjelmistot
1006	Muut aineettomat oikeudet
1010	Muut pitkävaikutteiset menot
1011	Vesihuoltolait.liittymismaksut
1012	Konserniliikearvo
1013	(Sis.) Liittymismaksut
1020	Ennakkomaksut (aineettom.hyöd)
11	**Aineelliset hyödykkeet**
1100	Maa- ja vesialueet
1102	Kiinteistöjen liittymismaksut
1103	Vesihuoltolaitoksen maa-alueet
1104	Kiint. vuokraoikeudet/liittym
1105	Maa- ja vesial.arvonkor.
1115	Asuinrakennukset
1116	Muut rakennukset
1118	Hallinto- ja laitosrakennukset
1120	Tehdas- ja tuotantorakennukset
1121	Vesihuoltol. Rakennukset
1130	Kiinteät rakenteet ja laitteet
1131	Johtoverkostot
1141	Vesihuoltol. Johtoverkostot
1150	Muut kiinteät rakenteet ja
1151	Vesihuoltol. muut kiinteät
1160	Kuljetusvälineet
1165	Tietokonelaitteet
1166	Viestintälaitteet
1170	Muut koneet ja kalusto
1171	Vesihuoltolait. muut koneet ja
1180	Luonnonvarat
1184	Arvo- ja taide-esineet
1187	Muut hyödykkeet
1190	Ennakkomaksut
1195	Keskeneräiset hankinnat
1196	Keskeneräiset Rakennukset
12	**Käyttöom. paperit ja sijoitukset**
1200	Osakkuusyhteisöosakkeet ja -os
1201	Yhteisyhteisöosakkeet ja osuud
1202	Muut osakkeet ja osuudet
1204	Tytäryhteisöosakkeet ja -osuud
1205	Asunto-osakkeet tytäryhteisöis

1206	Kuntayhtymäosuudet
1209	Liikelaitosten peruspääomaos.
1210	Muiden taseyks. peruspääomaosu
1212	Muut osakkeet ja osuudet
1213	Muut asunto-osakkeet
1214	Osakkeiden ja osuuksien arvonk
1222	Jvk-lainasaamiset
1237	Pääomalainasaamiset
1239	Muut lainasaamiset
1247	Muut saamiset
1248	Liittymismaksut palautettavat
1249	Vesihuoltolaitoksen liittymism
14	**Vaihto-omaisuus**
1410	Välitetyt valtion lainat
1411	Asuntolainojen korkosaamsiet
1420	Muut valtion toimeksiannot
1440	Lahjoitusrahastojen varat
1450	Itsenäistymisvarat
1460	Muut toimeksiantojen varat
15	**Saamiset**
1500	Aineet ja tarvikkeet
1530	Keskeneräiset tuotteet
1550	Valmiit tuotteet
1570	Muu vaihto-omaisuus
1590	Ennakkomaksut (vaihto-om.)
16	**Rahoitusomaisuusarvopaperit**
1600	P Myyntisaamiset
1630	P Lainasaamiset
1640	P Saamiset kunnilta ja ky (LL)
1650	Pa.lainasaamiset muilta
1680	Pa.muut saamiset
1688	P Muut saamiset
1711	P Siirtyvät korot
1712	P Muut siirtosaamiset
1760	L Saamiset kunnilta ja ky (LL)
17	**Rahoitusomaisuus**
1720	Myyntisaamiset
1730	Muut lyhytaik.myyntisaatavat
1739	Sisäiset myyntisaamiset
1745	R/Lomatoimen saamiset
1746	Vesihuoltolaitoksen saamiset

1748	Jätehuollon saamiset
1750	Lainasaamiset
1755	Approval sis myyntisaamiset
1768	(Lyh.)pa.lainoista muilta
1779	Muut lyhytaik. Lainat
1780	Menojen selvittelytitli
1781	Muut lyhytaikaiset saamiset
1801	Alv-saam maahantuonti vähennys
1802	Alv-saam maahantuonti palautus
1803	Alv-saaminen EU vähennys
1804	Alv-saaminen EU palautus
1805	Alv-saaminen rak.palv. väh.
1806	Alv-saaminen rak.palv. pal.
1807	Alv-saaminen vähennysjärj.
1808	Alv-saaminen palautusjärj.
1809	Alv-saam.lask.palaut 5%
1810	Alv-saaminen
1816	Siirtyvät korot
1821	Palvelutalon selvittely
1822	Sysmän Toimintakeskus
1824	Sote-selvittelytili
1828	Myyntireskontran välitili
1829	Muut siirtosaamiset
1842	Palautuskelpoinen alv-saatava
1872	Lyh.aik.siirtos.kunnilta ja ky
18	**Vapaa**
1830	Osakkeet ja osuudet
1855	Sijoitukset kuntatodistuksiin
1858	Sisäiset rahasiirrot
1860	Sijoitukset muihin rahamark.in
1870	Jkv-saamiset
1873	Lyh. siirtosaamiset valtiolta
1891	Rahasto-osuudet
1892	Muut arvopaperit
1920	Sysmän Sp kantarahastosijoitus
19	**Vapaa**
1900	Rahat ja pankkisaamiset
1961	Sp 39098
1962	Sp 22245
1963	OP 2174
1964	OP 220735
1967	SP 215858
1970	DB 16740386

1983	SEB
2	**Vastattavaa**
2000	Peruspääoma
2015	Muut omat rahastot
2020	Arvonkorotusrahasto
2040	Ed.tilikausien yli-/alijäämä
2041	Lask. ed.tilik. yli-/alijäämä
2050	Tilikauden yli-/alijäämä
2051	Laskennallinen tilik. yli-alij
2091	Vesihuoltol.yli/alijäämä
21	**Kertynyt poistoero**
2100	Poistoero
2110	Muut vapaaehtoiset varaukset
2120	Eläkevaraukset
22	**Vapaaehtoiset varaukset**
2210	Elatusapujen välitystili
2212	Rintamavet.kotona asumista tuk
2213	Lahjoitusvarat Oinaskallio
2214	Lahjoitusv Oinaskallio haudanh
2221	Lukion opiskelijakunta
2222	Sysmän ala-asteiden stipendi-
2223	Lahjoitusvarat Matrikkelitili
2224	Koulun oppilaskunta
2225	Lahjoitusvarat/Laine
2226	Lahjoitusvarat/Sormunen
2227	Lahjoitusvarat/Lievonen
2228	Lahjoitusvarat/Sihvola
2229	Lahjoitusvarat/Roos
2230	Ester-kodin TV/avustus SP-19
2231	Lahjoitusvarat/Holappa
23	**Pakolliset varaukset**
2130	Muut pakolliset varaukset
2131	Purkuvaraus
2300	Välitettävät valtion lainat
2310	Välitetyt valtion lainat
2320	Muut valtion toimeksiantojen p
2325	Lahjoitusrahastojen pääomat
2330	Muiden toimeksiantojen pääomat
24	**Arvostuserät**
2311	(Pa.)Säästöpankit
2312	(Pa.)Osuuspankit

2324	(Pa.)Kuntarahoitus Oyj
2400	P Joukkovelkakirjalainat
2410	P Lainat rah- ja vakuutuslaito
2415	P Lainat kunnat/kuntayhtymät (
2420	P Lainat julkisyhteisöiltä
2430	P Lainat muut luotonantajat
2449	P Saadut ennakot
2451	Vesilaitoksen liittymismaksut
2452	Viemärilait. Liittymismaksut
2457	P Ostovelat
2458	P Korottomat kunnalta / ky (LL
2460	P Johd.sop.per.vast.ot.kät.vak
2461	Muut pitkäaik. Velat
2469	P Liittymismaksut ja muut vela
2470	P Siirtovelat
2665	Muu ostovelat
2669	Oman Vesihuoltolaitoksen velat
25	**Pitkäaikainen vieras pääoma**
2500	Joukkovelkakirjalainat
2501	Lyh osuus Joukkovelkakirjalain
2510	Lainat rah-ja vakuutuslaitokse
2511	Lyh osuus rah ja vakyhtiölaina
2515	Lainat kunnat/kuntayhtymät (LL
2516	Lyh osuus kunnalta ja kuntayht
2520	Lainat julkisyhteisöiltä
2521	Lyh osuus julkisyhteisöiltä
2525	(Lyh.)muille kotim.rahoitus-
2526	(Lyh.)vesihuoltol.muille kotim
2530	Lainat muilta luotonantajilta
2531	Lyh osyys muut luotonantajat
2540	Saadut ennakot
2542	Varhemaksuvelka
2545	Ostovelat
2550	Korottomat velat kunnilta/ ky
2552	Kom myynnin välitili
2554	Alv:n välitili
2555	Alv-velka yhteisö EU
2556	Alv-velka
2557	Maahantuonnin alv-velka
2558	Alv-velka oma käyttö
2559	Alv-velka rak.palvelut kääntei
2560	Jätehuollon selvittelytíli
2561	Palkkojen selvitystíli

2562	Nettopalkkavelat
2563	Ulosottovelat
2564	Puoluejäsenmaksuvelat
2565	Ay-jäsenmaksuvelat
2566	Ennakonpidätysvelat
2567	Työnantajan sairausvakuutus
2568	Liittymismaksuvelat
2569	Muut velat
2570	Työntekijän TyEL-maksut
2571	Työnantajan vapaa-ajan tapatur
2572	Työnantajan tapaturmavakuutus
2573	Ta:n työttömyysvakuutusvelka
2574	Työntekijän työttömyysvakuutus
2575	Työnantajan JuEL(KuEL)-maksut
2576	Työntekijän JuEL(KuEL)-maksut
2577	Työnantajan JuEL(VaEL)-maksut
2578	Työntekijän JuEL(VaEL)-maksut
2579	Siirtyvät korot
2580	Lomapalkkajaksotus, palkat
2581	Lomapalkkajaksotus, sivukulut
2589	Muut siirtovelat
2590	Työnantajan TYEL-maksut
2591	Valtionosuusennakot
2614	Pyöristystili
2725	Varhe- ja eläkemenoper.kuel
2730	Työttömyysvakuutusmaksut
2731	Palkansaajan työttöm. vakuutus
2735	Tapaturmavakuutusmaksut
2736	Taloudellinen tuki
2811	Muut takuut
2820	Tulojen selvittelytili
2988	Pysyvien vast.myynnin aputili
26	**Lyhytaikainen vieras pääoma**
2455	(Sis.) Liittymismaksut,velat
28	**Vapaa**
2800	Sosiaalitoimen välitystili
2801	Lastensuojelun välitystili
2810	Takuuvuokrat
2815	Rakennusvalvonnan vakuusmaksut
2831	Talouststo.selvittelytili
2832	yo kirjoitusmaksut/selvittelyt
2833	Kirjaston maksujen selvittelyt
2890	Ostoreskontran välitili

2895	M2:n välitili
2896	Luottokorttiostojen välitili
2943	Siirtyvät korot muille
2960	Muut siirtovelat kunnille ja k
2962	Muut siirtovelat valtiolle
3	**Liiketoiminnan tuotot**
30	**Verollinen myynti**
3005	Myyntituotot
3010	Korvaustuotot valtiolta
3020	Kotikuntakorvaustuotot
3025	Muut yht.toim.korv. kunnilta
3032	Oppisopimuskoul.korv. /kunta
3060	Kotikuntakorvaukset kuntayhtym
3070	Liiketoiminnan tuotot (LL)
3200	Myyntituotot muilta
3210	Myyntituotot perusmaksu
3215	Myyntituotot liittymismaksu ve
3216	Myyntituotot liittymismaksu vi
3220	Myyntituotot vuosimaksu alueke
3230	Myyntituotot astian tyhjennyks
3290	(Sis.) Myyntituotot
3291	(Sis.) Myyntituotot perusmaksu
3292	(Sis.) Myyntituotot astian tyh
32	**Alennukset**
3298	(Vyör.erä) Vyörytetyt tulot
3299	Aktivoidut myyntituotot
33	**Luottotappiot**
3300	Tuet ja avustustuotot muilta
3350	Tuet ja avustustuot. muilta ku
3390	Palkkatukituotot
34	**Muut myynnin oikaisuerät**
3295	Muut maksutuotot
3400	Muut maksutuotot
3405	Ateriamaksut asiakkailta
3411	Terveydenhuollon asiakasmaksut
3420	Sosiaalipalvelujen asiakasmaks
3440	Maa- ja vesial. vuokrat
3450	Rakennusvalvonta- ja tarkastus
35	**Valmistevarastojen muutos**
3521	Vak.yht. vahinkovak.korv.tuoto
3530	Muut tuotot
3533	Liiketoiminnan muut tuotot (LL

3536	Sakko- ja uhkasakkotuotot
3560	Tuet ja avustukset kunta/ky (L
37	**Vapaa**
3496	(Sis.) Rakenn. ja huon. Vuokra
3497	(Sis.)Muut vuokratuotot
3498	Muiden rak. vuokratuotot
3499	Muut vuokratuotot
3700	Maa- ja vesial. vuokratuotot
3710	Asuntojen vuokratuotot
3720	Muiden rak. vuokratuotot
3730	Koneiden ja kaluston vuokra-
3740	Muut vuokratuotot
3780	Käyttöomaisuuden myyntituotot
3790	Muut tuotot
3900	Valmistus omaan käyttöön
4	**Aineet, tarvikkeet ja tavarat**
4000	Maksetut palkat ja palkkiot
4001	Sijaisten palkat
4002	Tuntipalkat
4003	Erilliskorvaukset
4005	Kokouspalkkiot
4006	Työllistettyjen palkat
4060	Jaksotetut palkat ja palkkiot
4065	Aktivoidut palkat ja palkkiot
4080	Luontoisetujen vastatili
4081	Puhelinedut
4082	Ravintoedut
4083	Autoedut
4084	Asuntoedut
4085	Polkupyöräetu
4093	Vauvaraha
4094	Perhevapaakorvaukset
4110	Eläkevakuusmaksut
4111	JuEL, palkkaperusteinen
4112	KuEL, eläkemenoperusteinen
4113	VAEL- maksut
4114	Varhe-maksut
4130	Jaksotetut eläkekulut
4135	Aktivoidut eläkekulut
4190	Jaksotetut sosiaalivakuutusmak
4200	Sairasvakuutuskorvaukset
4210	Tapaturmakorvaukset

4211	Työnantajan sosiaaliturvamaksu
4212	Työttömyysvakuutusmaksut
4213	Tapaturmavakuutusmaksut
4214	Taloudellinen tuki
4215	Vap.eht. tapaturmavak.maksut
4219	Muut sosiaalivakuutusmaksut
4230	Muut henkilösivukulut
4305	Valtio/asiakaspalvelujen ostot
4310	Kunnat/asiakaspalvelujen ostot
4320	Kuntayhtymät/asiakasp. ostot
4326	Palvelutuot. Kuljetusmaksut
4349	(Sis.) Tsto- ja asiantunt. pal
4382	(Sis.) Puhtaanapito/pesulapalv
4383	(Sis.)Jätevesi
4384	Haja-asutusalueen jätekeräys
4385	Lajitteluaseman muut kulut
4386	Jätteiden kuljetukset
4387	Korvaukset kuljetusurakoitsija
4388	Jätteiden käsittely
4389	Taajama-alueen jätteenkuljetus
4391	(Sis.)Rakenn. ja al. k-pito/ki
4422	Koulukuljetukset
4423	Muut oppilaskuljetukset
4432	Henkilöstön työterveyshuolto
4435	Työterveyshuollon palautukset
4442	Henkilöstön koulutus
4443	Henkilöstön lahjat
4452	Jäsenmaksut kuntien keskus-
4453	Osuus maakunnan liitoille
4471	(Sis.) Muut palvelut
4472	(Vyör.) Tukipalv./atk.talous,
4511	Koulujen oppikirjat
4514	Lehdet ja elokuvat
4515	Kirjaston kirjaostot
4571	(Sis.)Vesi
4581	(Sis.) Kalusto
4912	Oma käyttö
43	**Toimituskulut ja rahdit**
4300	Asiakaspalvelujen ostot
4315	Palvelusetelit
4340	Asiantuntijapalvelut
4341	Toimistopalvelut
4342	ICT-palvelut

4343	Puhelin- ym.telekulut
4344	Rahoitus- ja pankkipalvelut
4346	Työvoiman vuokraus
4348	Tulkkauspalvelut
4350	Painatus, ilmoitukset, markkin
4360	Posti- ja kuriiripalvelut
4370	Vakuutukset
4380	Puhtaanapito- ja pesulapalvelu
4381	Jätevesimaksut
4390	Rak.ja al.rak.-ja kunn.pitopal
4392	Vaarallisten jätteiden käsitte
4400	Kon. kal. laitt. ja rak.kunn.p
4410	Majoitus- ja ravitsemupalvelut
4420	Matkustus- ja kuljetuspalvelut
4421	Henkilöstön matkustuspalvelut
4430	Sosiaali- ja terveyspalvelut
4440	Koulutus- ja kulttuuripalvelut
4445	Koulutuskorvaukset työnantajil
4450	Osuus verotuskustannuksiin
4460	Muut yhteistoimintaosuudet
4470	Muut palvelut
4480	Aktivoidut palvelujen ostot
45	**Ulkopuoliset palvelut**
4500	Toimisto- ja koulutarvikkeet
4510	Kirjallisuus
4520	Elintarvikkeet
4530	Vaatteisto
4533	Lääkkeet
4534	Hoitotarvikkeet
4550	Puhdistusaineet ja -tarvikkeet
4560	Poltto- ja voiteluaineet
4568	Lämmitys
4569	Sähkö ja kaasu
4570	Vesi
4580	Kalusto
4590	Rakennusmateriaali
4600	Muu materiaali
4640	Pysyviin vst. akt. aineet. tar
4670	Varastojen lisäys/vähennys (LL
47	**Vapaa**
4710	Omaishoidon tuki
4712	Kotihoidon tuki
4713	Kotihoidon kuntalisä

4714	Yksityisen hoidon tuki
4715	Yks.hoidon tuen kuntalisä
4716	Osittainen ja joustava hoitora
4721	Täydentävä toimeentulotuki
4722	Ehkäisevä toimeentulotuki
4723	Täyd. ja ehk. toim.tuk. tak.pe
4730	Starttiraha
4739	Muut avustukset kotitalouksill
4742	Avustukset yhteisöille
4746	Työnantajan palkkatuki
4748	Kunnan rah.osuus työttömyyst.
4750	Muut avustukset yhteisöille
48	**Vapaa**
4810	Maa-/vesialueiden vuokrakulut
4820	Rak.-/huoneistojen vuokrakulut
4830	Koneiden/laitteid. vuokrakulut
4890	Muut vuokrakulut
4899	Aktivoidut vuokrakulut
49	**Vapaa**
4901	Jätevero
4910	Muut välill. ja välittöm.verot
4911	Edustus- ja kokouskulut
4913	Kunnanjohtajan käyttövarat
4914	Jäsenmaksut
4920	Pysyv.vastaav.hyöd.luovutustap
4921	Luottotappiot toimintatuotoist
4930	Takaustappiot
4931	Takauskorv. takaisinperinnät
4935	Vahingonkorvauskulut
4940	Muut toimintakulut
4990	Aktivoidut muut kulut
5	**Muut muuttuvat kulut**
50	**Palkat ja palkkiot, muuttuvat**
5000	Kunnan tulovero
5100	Kiinteistövero
5200	Osuus yhteisöveron tuotosta
5400	Muut verotulot
55	**Vapaa**
5501	Kunnan peruspalv. valt.osuus i
5502	Verotuloihin perustuva valt.os
5510	Harkinnanvarainen valtionos. k
5701	Opetus- ja kultt. muut valtion

5850	Muut valtionosuudet
5890	Verotulomenetysten korvaus
6	**Kiinteät kulut**
4891	(Sis.) Rakennusten ja huoneist
6040	Korkotulot antolainoista
6050	Muut korkotulot
6055	Korkojohd.korkotuotot suojaava
61	**Palkat ja palkkiot, kiinteät**
6100	Osinkotuotot ja osuusp.om.kor.
6115	Korvaustuotot peruspääomasta
6116	Korvaustuotot jäännöspääomasta
6120	Verotil.korkotuotot/korotukset
6130	Viivästyskorkotulot
6140	Perusp.korkotuotot ky:ltä
6150	Kurssivoitot rahoituslainoista
6160	Arvopapereiden luovutusvoitot
6169	Korkojohd. tuotot ei suojaava
6170	Muut rahoitustuotot
6176	Takausprovisiotuotot
6180	Arvonalent.palautumiset
62	**Sosiaalikulut, kiinteät**
6250	Korkokulut kunnalle/Ky:lle (LL
6255	Korkokulut pitkäaik.lainoista
6270	Korkojohd. liit. kul.ja tuot.
63	**Vuokrat**
6301	Peruspääoman korkokulut
6304	Korvauskulut peruspääomasta (L
6306	Korvauskulut jäännöspääomasta
6330	Kurssitappiot rah.lainoista
6335	Arvopapereiden luovutustappiot
6360	Arvonal.vaiht.vast.rah.arvop.
6370	Arvonal.pys.vast.sij. pl. t.a.
6379	Korkojohd. kulut ei-suojaava
6380	Muut rahoituskulut
6501	(Sis.) Muut kulut
68	**Muut liikekulut**
6105	Annetut akordit ja kons.avustu
6256	Korkokulut lyhytaik.lainoista
6257	Verotilityskorkokulut
6258	Viivästyskorkokulut
6375	Pankkipalvelumaksut

69	**Vapaa**
4909	Arvonlisävero
6200	Arvonlisävero
7	**Poistot**
70	**Poistot**
9000	Poistot aineettomista oikeuksi
9010	Poistot muista pitkävaikutteis
9020	Poistot rakennuksista
9030	Poistot kiinteistä rakenteista
9040	Poistot koneista ja kalustosta
71	**Vapaa**
7180	Kertaluonteiset poistot
7190	Pys.vast.hyöd.luov.voitot/tapp
72	**Vapaa**
7230	Pys.vast.arvonalentumiset
7240	Muut arvonalentumiset
8	**Rahoituserät**
80	**Korkotuotot**
8000	Pys.vast.hyödyk.luovutusvoitot
8010	Omistusosuuksien luovutuks.
8020	Vah.korv.takauskorv.sop.sakot
8050	Muut satunnaiset tuotot
8191	(Sis.)Muut rahoitustuotot
81	**Muut rahoitustuotot**
8100	Pys.vast.hyödyk.luovutustappio
8150	Muut satunnaiset kulut
8380	(Sis.)Korvaus peruspääomasta
82	**Korkokulut**
85	**Satunnaiset tuotot**
8500	Poistoeron lisäys (-)
8550	Poistoeron vähennys (+)
86	**Satunnaiset kulut**
8600	Varausten lisäys (-)
8650	Varausten vähennys (+)
87	**Poistoeron muutos**
8700	Rahastojen lisäys (-)
8750	Rahastojen vähennys(+)

8760	Tuloverot (LL)
8800	Tilikauden yli-/alijäämä